

SITUATION ANALYSIS AND NEEDS ASSESMENT REGARDING VOLUNTEERING IN THE HR-HU CROSS-BORDER AREA

ANALIZA STANJA I PROCJENA POTREBA U PODRUČJU VOLONTIRANJA U HRVATSKO – MAĐARSKOM PREKOGRANIČNOM PODRUČJU

HELYZETELEMZÉS ÉS IGÉNYFELMÉRÉS AZ ÖNKÉNTES MUNKÁVAL KAPCSOLATBAN A HORVÁT–MAGYAR HATÁRON ÁTNYÚLÓ TERÜLETEN

This document has been produced with the financial assistance of the European Union through the Interreg VI-A Hungary-Croatia Programme. The content of the document is the sole responsibility of DKolektiv and DDTG Nonprofit Ltd. and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union and/or the Managing Authority of the Programme.

1. Introduction

Volunteering plays an important role in strengthening social cohesion, solidarity, active citizenship and community resilience. In local communities, volunteers contribute to social, cultural, educational, humanitarian and community development activities, while in crisis situations they can also provide rapid and flexible support to people and communities in need. In the Croatian-Hungarian border area, volunteering has an additional role: it can connect communities that share similar social challenges, but operate within different institutional, legal and cultural contexts.

This situation analysis and needs assessment has been prepared within the project **Volunteerism Without Borders (VOLWOB)**, implemented under the Interreg VI-A Hungary-Croatia Programme. The project aims to strengthen cross-border cooperation among volunteer organisations from Osijek and Pécs, develop practical models for joint volunteer actions, and promote intergenerational solidarity through volunteering.

The analysis focuses on the Croatian-Hungarian border area, with particular attention to Slavonia and Baranja in Croatia and the Pécs-Osijek region in Hungary. Its purpose is to provide an evidence-based overview of the volunteering landscape, identify the capacities and needs of volunteer-involving organisations, and highlight opportunities and barriers for future cross-border cooperation.

The findings of this analysis will be used as a foundation for the development of the **Guideline for volunteer organisations in the cross-border area on the implementation of joint volunteer actions**. In this way, the analysis serves not only as a description of the current situation, but also as a practical basis for developing safer, more inclusive and more sustainable forms of Croatian-Hungarian volunteer cooperation.

2. Aim, Scope and Methodology of the Analysis

The main aim of this situation analysis and needs assessment is to provide an evidence-based overview of the volunteering landscape in the Croatian-Hungarian cross-border area and to identify the capacities, needs, opportunities and barriers that influence the development of joint volunteer actions. The analysis supports the implementation of the VOLWOB project and provides a foundation for the future Guideline for volunteer organisations on implementing cross-border volunteer activities.

The analysis focuses on the programme area relevant to the VOLWOB project, with particular attention to Slavonia and Baranja in Croatia and the Pécs-Osijek region in Hungary. It does not aim to provide a full statistical overview of all volunteer-involving organisations in both countries. Instead, it focuses on issues directly relevant for practical cross-border cooperation: organisational capacities, volunteer management, inclusion, funding, networking, communication, legal and administrative requirements, and realistic models for joint action.

The Croatian part of the analysis is based on a questionnaire conducted among 25 volunteer-involving organisations in Slavonia and Baranja, an interpretative reflection on the findings, a supplementary focus group with 7 CSO representatives, and desk research. The focus group was used as qualitative input, particularly for understanding organisational readiness for international and cross-border cooperation. Due to the small number of participants, its findings should be interpreted as indicative rather than representative.

For Croatia, desk research included existing publications and factsheets on volunteering[1], reports on the state of the volunteering in Croatia[2], scientific research on volunteering[3] as well as the Croatian Law on Volunteering[4].

For Hungary, the analysis draws on the Summary Report on the Situation Analysis and Questionnaire Survey on the voluntary sector along the Croatian-Hungarian border, with a focus on the Pécs-Osijek region. The Hungarian report includes questionnaire-based data collection among civil society organisations in Pécs, analysis of academic and open-access sources, EU and Interreg documents, comparative institutional desk research and qualitative interpretative analysis.

The research was conducted in May 2026 in the form of an online questionnaire-based survey built on the database of civil organizations in Baranya County. During the survey, the questionnaire was distributed to all relevant civil organizations, and a total of 22 organizations provided usable responses, either partially or fully completed. The study was initially designed as a full-scope survey within the defined target group; however, the analysis is based on the returned responses, which do not constitute full coverage due to voluntary participation. The methodological framework also took into account relevant Hungarian legal regulations on volunteering, in particular Act LXXXVIII of 2005 on public benefit voluntary activities, as well as related European Union and Hungarian civil law guidelines that define the conceptual, organizational, and legal framework of voluntary activities.

The analysis applies a comparative thematic approach. Instead of presenting two separate country reports, the findings are organised around themes relevant for cross-border volunteering. Within each theme, Croatian and Hungarian findings are presented where available, followed by a short interpretation of what they mean for future cooperation. This approach makes it possible to identify shared needs, differences between the two contexts, and practical entry points for joint volunteer action.

3. Overview of the Volunteering Landscape in the HR-HU Cross-border Area

The volunteering landscape in the Croatian-Hungarian border area is shaped by a diverse civil society sector, strong community orientation and a shared need for more structured support to volunteering. Organisations on both sides of the border are active in fields that are closely connected to local community needs, such as culture, social support, education, youth work, community development and support to vulnerable groups. At the same time, the available findings show that this landscape is uneven in terms of organisational maturity, resources, volunteer management capacity and previous experience of cross-border cooperation.

[1] Source: Fact sheet o volonterstvu u Hrvatskoj (<https://www.hcrv.hr/publications/download/28>)

[1] Source: Hrvatski centar za razvoj volonterstva – izvještaji o stanju volonterstva 2024. i 2025.

(https://www.hcrv.hr/publications/volunteering_reports)

[1] Source: Čulum Ilić, B., Filozofski fakultet u Rijeci: Opće istraživanje o volonterstvu u Hrvatskoj, 2023.

(<https://www.hcrv.hr/publications/download/43>)

[1] Source: Law on Volunteering (OG 58/07, 22/13, 84/21)

3.1. Croatian Part of the Programme Area: Slavonia and Baranja

The Croatian questionnaire included volunteer-involving organisations from Slavonia and Baranja. Most respondents were associations, which confirms the central role of civil society organisations in organising volunteering in this part of the programme area. Over 80% of respondents were associations, and the rest of over 20% respondents came from public, educational or social institutions. Most of the responding organisations were established before 2010, which indicates that the sample includes a relatively experienced group of organisations with longer-term presence in their communities.

Geographically, the largest share of respondents came from Osijek-Baranja County, where organisations had their headquarters (over 60% of respondents). Other respondents came from Vukovar-Srijem, Brod-Posavina, Požega-Slavonia and Virovitica-Podravina counties. This shows that the Croatian part of the analysis is strongly anchored in Osijek-Baranja County but also includes a wider Slavonian regional perspective.

The organisations work in a broad range of thematic fields. The most represented areas are culture and arts, social activities, and education, science and research. A significant number of organisations also work in human rights, sustainable development, environmental protection, international cooperation, sport, health protection and democratic political culture. This diversity is important for cross-border cooperation because it creates several possible entry points for joint volunteer activities, including cultural events, social support, youth and educational programmes, environmental actions and community-based initiatives.

All responding Croatian organisations include volunteers in their work. However, the scale of volunteer involvement differs. Most organisations involve between 10 and 50 volunteers per year, while a smaller number involve fewer than 10 volunteers, between 51 and 100 volunteers, or more than 100 volunteers annually. This suggests that the Croatian volunteering landscape is mainly composed of small and medium-scale volunteer-involving organisations, with only a few organisations involving larger numbers of volunteers.

The Croatian findings also show that volunteering is strongly understood as a value-based and socially relevant activity. Organisations associate volunteering with altruism, empathy, solidarity, active citizenship, democratic engagement, social inclusion and the protection of human dignity and human rights. This value base represents an important strength for future cross-border cooperation, because organisations do not approach volunteering only as a practical resource, but also as a form of civic participation and community building.

3.2. Hungarian Part of the Programme Area: Pécs and the Pécs-Osijek Region

The Hungarian summary report describes the Pécs-Osijek border region as a socially and institutionally specific area where civil society organisations often perform important community functions. In this context, volunteering is not only a supplementary activity, but also a way of responding to needs that are only partly covered by public systems. These include community development, cultural programmes and support to vulnerable groups.

The organisations covered by the Hungarian analysis are described as diverse in terms of fields of work, age and institutional maturity. Their activities include education, youth and community development, preservation of cultural heritage, event organisation, social and humanitarian aid, advocacy and civil rights protection. Similar to the Croatian side, this indicates that volunteering is present across several social fields and that it is closely connected to community-based work.

Volunteer involvement in the Hungarian context is also described as widespread, but with different levels of management and structure. Volunteers are most commonly involved in organising and running events, administrative and office support, communication and social media, and social and community support. The report notes that many organisations operate through informal practices, which can support flexibility and rapid response, but may also limit long-term stability, systematic volunteer management and knowledge retention.

The Hungarian report also highlights differences in digital development among organisations. Some organisations use more advanced digital tools, while others have only a limited online presence. This is relevant for cross-border cooperation because digital tools can support communication, volunteer coordination, visibility and bilingual information-sharing, but only if organisations have sufficient capacity to use them consistently.

3.3. Comparative Overview

The Croatian and Hungarian findings show that volunteering on both sides of the border is strongly connected to local community needs and the work of civil society organisations. Organisations are active in similar fields, especially culture, education, youth and community development, social support and work with vulnerable groups. This thematic overlap creates a solid basis for future cooperation, as organisations can build joint activities around shared social and community priorities.

At the same time, the volunteering landscape is unevenly supported. Croatian organisations show strong commitment to volunteering and regularly involve volunteers but often operate with limited resources and mostly small or medium-scale volunteer engagement. The Hungarian findings point to strong personal networks, flexibility and community commitment, but also to project-based operation and a low level of institutionalisation.

The volunteering landscape in the HR-HU cross-border area can be described as active, diverse and motivated, but not yet sufficiently structured for systematic cross-border cooperation. Future cooperation should therefore be gradual, practical and supported by clear tools, bilingual communication, stronger volunteer management and legal and administrative guidance.

4. Current Capacities of Volunteer Organisations

The current capacities of volunteer organisations in the HR-HU cross-border area show a combination of strong community motivation and practical limitations. Organisations on both sides of the border already involve volunteers and contribute to local community life, but their readiness for structured cross-border cooperation depends on volunteer management, staff capacity, communication, administrative preparedness, digital tools, partnerships, funding and language capacities.

4.1. Capacities for Volunteer Engagement

In Croatia, all surveyed organisations stated that they include volunteers in their work, most often on a small or medium scale. They also show a strong value-based understanding of volunteering, connecting it with solidarity, active citizenship, social inclusion and human rights. In Hungary, volunteer involvement is also described as widespread, but unevenly structured, with volunteers mostly engaged in events, administration, communication and community support.

4.2. Inclusion Capacities

Croatian organisations recognise volunteering as a tool for social inclusion and many already include persons with fewer opportunities. However, inclusion is not yet fully systematic, as less than half of surveyed organisations have formal guidelines for encouraging inclusion. For cross-border cooperation, this means that inclusive motivation exists, but should be supported by clearer procedures, accessible formats and flexible volunteering opportunities.

4.3. Organisational and Administrative Capacities

Organisational capacities are uneven. Croatian organisations report challenges related to attracting volunteers, funding, visibility, accessibility and technical resources. The Hungarian report describes organisations as flexible and community-oriented, but often project-based and only partly institutionalised. Future joint activities will therefore require clear roles, contact persons, volunteer documentation, safety arrangements and communication procedures.

4.4. Communication, Visibility and Digital Capacities

Communication and visibility are essential for attracting volunteers and promoting volunteering in the community. Croatian organisations identified limited visibility as a barrier, while the Hungarian report points to uneven digital development. For cross-border cooperation, digital tools could support bilingual communication, volunteer coordination, information-sharing and visibility of joint activities.

4.5. Partnership and Cross-border Cooperation Capacities

The VOLWOB project creates an important cooperation framework between organisations from Osijek and Pécs. However, cross-border cooperation in the wider region is not yet systematic. Some organisations have international or Interreg experience, while others are less connected to cross-border networks. The Croatian focus group also showed different levels of readiness for cooperation, with funding, partnerships, legal clarity, language support and organisational capacity identified as important conditions.

4.6. Overall Capacity Assessment

Volunteer-involving organisations in the HR-HU cross-border area have a promising foundation for cooperation. They are motivated, active in their communities and experienced in involving volunteers. However, cross-border volunteering should be developed gradually, with practical tools, clear agreements, bilingual communication, legal and administrative guidance, and realistic expectations.



5. Needs assessment

The needs identified in the HR-HU cross-border area show that organisations are motivated to develop volunteering, but require stronger practical support to make volunteer programmes more sustainable, inclusive and ready for cross-border cooperation.

5.1. Funding and Sustainability

Funding is one of the strongest needs on both sides of the border. Croatian organisations identified financial support as a key need for developing volunteering, while focus group participants highlighted funding as crucial for safer involvement in international and cross-border cooperation. The Hungarian findings also point to dependence on project-based funding and the need for more stable, long-term support.

5.2. Knowledge, Skills and Organisational Support

Organisations need support in volunteer management, inclusive volunteering, coordination, mentoring and programme development. This includes practical tools for recruitment, preparation, task allocation, supervision and recognition of volunteers, especially when activities are implemented jointly with partners from another country.

5.3. Partnership and Networking

Organisations need stronger links with other volunteer-involving organisations and local stakeholders. A more structured regional network could support partner matching, knowledge-sharing, joint planning and long-term cooperation beyond individual projects.

5.4. Communication, Visibility and Promotion of Volunteering

Better promotion of volunteering is one of the strongest needs identified by Croatian organisations. At cross-border level, bilingual communication and joint visibility are important for reaching volunteers, informing communities and promoting volunteering as a meaningful form of participation.

5.5. Inclusion and Accessibility

Organisations need support to develop more flexible and accessible volunteering opportunities, especially for young people, older people and persons with fewer opportunities. This includes adapting volunteer roles, reducing mobility, language and financial barriers, and ensuring that cross-border activities are accessible to different groups of volunteers.

5.6. Digital, Language and Intercultural Support

Digital tools can support communication, volunteer coordination, visibility and information-sharing, but capacities are uneven. Organisations also need language and intercultural support, including bilingual materials, translation arrangements and basic preparation for volunteers and coordinators involved in cross-border activities.

5.7. Legal and Administrative Support

Cross-border volunteering requires practical legal and administrative guidance. Organisations need clear information on volunteer agreements, reimbursement of costs, insurance, safety, liability, documentation, data protection and participation of minors or vulnerable groups.

To conclude, the needs assessment shows that the region does not lack motivation for volunteering. The main need is a clearer support framework that helps organisations plan, coordinate and implement volunteer activities across the border in a practical, safe and inclusive way.

6. Opportunities for Cross-border Cooperation

The findings show that cross-border cooperation in volunteering has strong potential in the HR-HU border area. Organisations on both sides of the border work on similar community issues, involve volunteers in comparable fields, and recognise the importance of solidarity, social inclusion and community development. This creates a good basis for practical cooperation between organisations from Osijek, Pécs and the wider border region.

6.1. Shared Thematic Priorities

The most realistic opportunities for cooperation are linked to thematic areas already present on both sides of the border: culture, youth work, education, social support, community development, inclusion of vulnerable groups, intergenerational solidarity and local events. These areas are suitable for joint volunteer actions because they are locally relevant, understandable to volunteers and adaptable to different organisational capacities.

6.2. Joint Volunteer Activities

Cross-border cooperation can be developed through practical and achievable formats, such as joint volunteer events, study visits, volunteer exchanges, mutual learning meetings, joint campaigns and participation in local festivals or community actions. The VOLWOB project already plans several joint activities in Osijek and Pécs, which can serve as pilot examples for future cooperation.

6.3. Knowledge Exchange and Peer Learning

Organisations can benefit from exchanging experience in volunteer recruitment, preparation, mentoring, recognition, inclusion and communication. More experienced organisations can support those with less experience through mentoring, practical examples and shared tools. This is especially relevant because the Hungarian findings point to informal knowledge transfer, while Croatian organisations expressed a need for education, counselling and mentoring.

6.4. Intergenerational Solidarity

Intergenerational solidarity is one of the strongest opportunities for cooperation within the VOLWOB project. Joint activities involving young people and older people can strengthen social connections, reduce loneliness, support mutual learning and promote volunteering as a space where different generations contribute together to community life.

6.5. Emergency and Crisis Response

The project also creates an opportunity to explore how organisations and volunteers from both countries could cooperate in emergency or crisis situations. This requires clear procedures, communication channels, safety rules and legal clarity, but it could increase the region's capacity to respond to floods, social crises or other urgent community needs.

6.6. Added Value of Cross-border Cooperation

The most realistic opportunities for cooperation are linked to thematic areas already present on both sides of the border: culture, youth work, education, social support, community development, inclusion of vulnerable groups, intergenerational solidarity and local events. These areas are suitable for joint volunteer actions because they are locally relevant, understandable to volunteers and adaptable to different organisational capacities.



7. Key Barriers and Risks

The development of cross-border volunteering in the HR-HU area is promising, but several barriers may affect the quality, safety and sustainability of cooperation. These barriers can be grouped into internal organisational barriers, external systemic barriers and barriers specific to cross-border cooperation.

7.1. Internal Organisational Barriers

The main internal barriers relate to limited staff capacity, difficulties in attracting and retaining volunteers, insufficient financial and technical resources, and uneven volunteer management systems. In Croatia, organisations identified difficulties in attracting volunteers, lack of funding, limited visibility and inaccessible spaces as important challenges. In Hungary, the report points to informal working practices and low levels of institutionalisation, which can limit continuity and structured cooperation.

7.2. External and Systemic Barriers

External barriers include weak or unstable funding structures, limited institutional support, administrative burden and insufficient recognition of volunteering as a community resource. Project-based funding creates uncertainty and makes it difficult for organisations to plan long-term volunteer programmes or invest in cross-border cooperation.

7.3. Cross-border Cooperation Barriers

The most relevant cross-border barriers are language differences, lack of established partner networks, administrative complexity, travel and logistics, and limited knowledge of the legal requirements in the neighbouring country. These barriers can discourage organisations that are interested in cooperation but do not yet have sufficient experience or support.

7.4. Legal, Safety and Protection Risks

Cross-border volunteer activities may involve additional legal and safety questions, including volunteer status, agreements, reimbursement of costs, insurance, liability, data protection and work with minors or vulnerable groups. These issues are especially important in activities involving travel, public events, social support or emergency response.

7.5. Risk Mitigation

The identified barriers do not prevent cooperation, but they show that cross-border volunteering should be carefully prepared. The most important mitigation measures are clear partner agreements, defined roles and responsibilities, designated contact persons, bilingual communication, realistic activity planning, basic safety procedures, legal and administrative guidance, and post-activity evaluation.

8. Legal Environment Regarding Volunteering in Croatia and Hungary

The legal environment is an important condition for safe and well-organised cross-border volunteering. Organisations planning joint activities need to understand which rules apply in their own country and which rules may become relevant when volunteers cross the border, participate in activities abroad or work with specific groups such as children, older people or vulnerable persons.

8.1. Croatia

In Croatia, volunteering is regulated by the Law on Volunteering, which defines volunteering, the rights and obligations of volunteers and volunteer-involving organisations, the conditions for concluding volunteering contracts, the Code of Ethics, certificates of volunteering and reporting obligations.

A volunteering contract may be concluded orally, but a written contract is mandatory in specific cases, including volunteering abroad, long-term volunteering, volunteering involving increased risks, volunteering with children, persons with disabilities, older and infirm persons, persons with illnesses or persons deprived of legal capacity, and when the volunteer requests it.

Volunteer-involving organisations have obligations towards volunteers, including respecting volunteer rights, providing conditions for volunteering, issuing written certificates of volunteering, providing materials and resources, reimbursing agreed expenses, protecting personal data and ensuring support, supervision and quality standards in volunteering.

For cross-border cooperation, the principle of transnational volunteering is particularly relevant. Croatian citizens volunteering abroad within activities organised or co-organised by Croatian volunteer-involving organisations should have the rights and obligations provided under Croatian volunteering legislation, together with relevant international or programme rules.

8.2. Hungary

In Hungary, the main legal framework for volunteering is Law LXXXVIII of 2005 on Public Interest Volunteer Activities.[1] The Act regulates public interest volunteering and establishes the basic rules for volunteering carried out without remuneration for the benefit of others and through recognised host organisations.

[1] Source: Law LXXXVIII of 2005 on Public Interest Volunteer Activities



The Hungarian framework distinguishes public interest volunteer activities from other forms of unpaid activity. Public interest volunteering is based on a volunteer relationship between the volunteer and the host organisation. The Law regulates issues such as the content of the volunteer contract, activities of host organisations, reimbursement of certain costs, insurance, and specific rules for minors.

Under Hungarian regulations, a written agreement is mandatory between the volunteer and the host organisation, which defines the scope, conditions, and liability framework of the voluntary activity. The responsibility of the host organisation extends to ensuring the safe organisation of the volunteer activity and managing risks arising during its implementation. Although the legal relationship does not qualify as an employment relationship, organisations are still expected in practice to ensure appropriate occupational safety conditions and, particularly in the case of events, travel-related programmes, or fieldwork, to provide adequate insurance coverage.

Expense reimbursement is permitted; however, it is strictly limited to costs directly related to the activity (such as travel, meals, and accommodation), and it does not constitute remuneration or wages, nor does it create an employment relationship. In terms of liability, the organisation bears the risks arising from the organisation of the activity, while in practice liability insurance plays an important role, especially in larger-scale or higher-risk events.

Regarding data protection, personal data processed during voluntary activities are subject to the GDPR and Hungarian data protection regulations, which set strict requirements for the legal basis, purpose limitation, and security of data processing. A particularly sensitive area is work involving minors and vulnerable groups, where organisations are subject to an enhanced duty of care, including prior screening procedures, supervision systems, and safety protocols.

Overall, the Hungarian legal framework regulates volunteering in a supportive yet structured and responsibility-based system, which, in the context of cross-border activities, places particular emphasis on ensuring adequate insurance coverage, clarifying liability relations, and complying with data protection requirements.

[1] Source: Law LXXXVIII of 2005 on Public Interest Volunteer Activities



8.3. Key Points for Cross-border Cooperation

For organisations planning Croatian-Hungarian volunteer activities, the most important legal and administrative issues are:

1. whether the volunteer activity requires a written agreement;
2. which organisation is responsible for the volunteer during the activity;
3. how travel, accommodation, food and other costs may be reimbursed;
4. whether volunteers are covered by accident, health or liability insurance;
5. what safety measures are required for the planned activity;
6. what rules apply when volunteers work with children, older people, persons with disabilities or other vulnerable groups;
7. how personal data of volunteers and participants are collected and protected;
8. what documentation should be prepared before, during and after the activity.

8.4. Preliminary Comparison

Both Croatia and Hungary recognise volunteering as an activity carried out without remuneration and for the benefit of others or the community. Both legal frameworks also address agreements, reimbursement of costs, safety and protection of volunteers. However, differences in terminology, administrative procedures and institutional requirements may affect cross-border cooperation.

For this reason, joint volunteer activities should not rely only on informal arrangements. Partners should agree on responsibilities in advance, prepare the necessary documentation, clarify insurance and reimbursement arrangements, define safety procedures and ensure that volunteers receive clear information in a language they understand.

9. Conclusions and Recommendations

The situation analysis shows that the HR-HU cross-border area has a strong foundation for developing cross-border volunteering. Organisations on both sides of the border are active in their communities, involve volunteers and work in areas relevant for local social development, including culture, education, youth work, social support, community development and inclusion of vulnerable groups.

At the same time, the volunteering ecosystem remains unevenly supported. Organisations are motivated, but they face limited funding, difficulties in attracting and retaining volunteers, insufficient visibility, uneven volunteer management systems, language barriers and limited experience in structured cross-border cooperation. The main challenge is therefore not lack of interest, but the lack of stable structures that would make cooperation easier, safer and more sustainable.

Cross-border cooperation can bring clear added value by strengthening trust, increasing the visibility of volunteering, supporting mutual learning, creating new opportunities for volunteers and improving regional readiness for joint action. The most realistic starting points are joint volunteer events, study visits, volunteer exchanges, joint campaigns, intergenerational activities and shared learning processes.





Based on the findings, the following recommendations should guide future cross-border volunteering activities:

- start with small, clearly defined and realistic joint activities before developing more complex forms of cooperation;
- use the first joint activities as pilot examples for testing coordination, communication, volunteer preparation, documentation and evaluation;
- define roles, responsibilities, contact persons, communication channels and volunteer tasks before each activity;
- strengthen basic volunteer management practices, including recruitment, preparation, mentoring, supervision and recognition;
- ensure bilingual communication and prepare information for volunteers in a language they understand;
- provide practical legal and administrative guidance on volunteer agreements, reimbursement of costs, insurance, safety, liability, data protection and participation of minors or vulnerable groups;
- make cross-border activities accessible to young people, older people and persons with fewer opportunities;
- build cooperation around shared regional priorities, especially intergenerational solidarity, youth participation, social inclusion, community development and support to vulnerable groups;
- create regular opportunities for networking, peer learning and exchange of practice between Croatian and Hungarian organisations;
- gradually move from individual activities towards a more structured regional network of volunteer-involving organisations;
- develop emergency or crisis cooperation procedures only after basic legal, safety and coordination conditions are clarified;
- ensure that the future Guideline is practical and includes checklists, templates, step-by-step instructions and simple monitoring and evaluation tools.

The analysis confirms that cross-border volunteering in the HR-HU area is relevant and feasible. The region has motivated organisations, shared community needs and clear opportunities for cooperation. The next step is to turn this potential into a practical cooperation framework that helps organisations work together across the border in a safe, inclusive and sustainable way.



**ANALIZA STANJA I PROCJENA POTREBA U PODRUČJU
VOLONTIRANJA U HRVATSKO – MAĐARSKOM
PREKOGRANIČNOM PODRUČJU**

1. Uvod

Volontiranje ima važnu ulogu u jačanju socijalne kohezije, solidarnosti, aktivnog građanstva i otpornosti zajednice. U lokalnim zajednicama volonteri doprinose društvenim, kulturnim, obrazovnim, humanitarnim i razvojnim aktivnostima u zajednici, dok u kriznim situacijama mogu pružiti brzu i fleksibilnu podršku osobama i zajednicama kojima je pomoć potrebna. U pograničnom području Hrvatske i Mađarske volontiranje ima i dodatnu ulogu: ono može povezivati zajednice koje dijele slične društvene izazove, ali djeluju unutar različitih institucionalnih, pravnih i kulturnih konteksta.

Ova analiza stanja i procjena potreba izrađena je u okviru projekta Volontiranje bez granica (Volunteerism Without Borders - VOLWOB), koji se provodi u sklopu Programa Interreg VI-A Mađarska, Hrvatska. Cilj je projekta ojačati prekograničnu suradnju među volonterskim organizacijama iz Osijeka i Pečuha, razviti praktične modele zajedničkih volonterskih aktivnosti te promicati međugeneracijsku solidarnost kroz volontiranje. Analiza je usmjerena na pogranično područje Hrvatske i Mađarske, s posebnim naglaskom na Slavoniju i Baranju u Hrvatskoj te područje Pečuha u Mađarskoj. Njezina je svrha pružiti pregled volonterskog okruženja utemeljenog na dokazima, utvrditi kapacitete i potrebe organizacija koje uključuju volontere te istaknuti prilike i prepreke za buduću prekograničnu suradnju.

Nalazi ove analize koristit će se kao temelj za izradu Smjernica za organizatore volontiranja u pograničnom području o provedbi zajedničkih volonterskih aktivnosti. Na taj način analiza ne služi samo kao opis trenutnog stanja, nego i kao praktična podloga za razvoj sigurnijih, uključivijih i održivijih oblika volonterske suradnje Hrvatske i Mađarske.

2. Cilj, obuhvat i metodologija analize

Glavni je cilj ove analize stanja i procjene potreba pružiti pregled volonterskog okruženja u prekograničnom području Hrvatske i Mađarske utemeljen na dokazima te utvrditi kapacitete, potrebe, prilike i prepreke koje utječu na razvoj zajedničkih volonterskih aktivnosti. Analiza podržava provedbu projekta VOLWOB i pruža temelj za buduće Smjernice za organizatore volontiranja o provedbi prekograničnih volonterskih aktivnosti.

Analiza je usmjerena na programsko područje relevantno za projekt VOLWOB, s posebnim naglaskom na Slavoniju i Baranju u Hrvatskoj te regiju Pečuh u Mađarskoj. Njezin cilj nije pružiti cjelovit statistički pregled svih organizacija koje uključuju volontere u obje zemlje. Umjesto toga, usmjerena je na pitanja koja su izravno relevantna za praktičnu prekograničnu suradnju: organizacijske kapacitete, upravljanje volonterima, uključivost, financiranje, umrežavanje, komunikaciju, pravne i administrativne zahtjeve te realistične modele zajedničkog djelovanja.

Hrvatski dio analize temelji se na upitniku provedenom među 25 organizacija koje uključuju volontere u Slavoniji i Baranji, interpretativnom osvrtu na nalaze, dodatnoj fokus grupi sa 7 predstavnika organizacija civilnoga društva te pretraživanju podataka koji su dostupni na internetu. Fokus grupa korištena je kao kvalitativni doprinos, osobito za razumijevanje organizacijske spremnosti za međunarodnu i prekograničnu suradnju. Zbog malog broja sudionika, njezine nalaze treba tumačiti kao indikativne, a ne kao reprezentativne.

Za Hrvatsku je istraživačko pretraživanje interneta uključivalo postojeće publikacije i informativne materijale o volontiranju[1], izvješća o stanju volonterstva u Hrvatskoj[2], znanstvena istraživanja o volontiranju[3], kao i hrvatski Zakon o volonterstvu[4].

Za Mađarsku se analiza oslanja na Sažeto izvješće o analizi stanja i istraživanju provedenom putem upitnika o volonterskom sektoru uz hrvatsko-mađarsku granicu, s naglaskom na regiju Pečuh. Mađarsko izvješće uključuje prikupljanje podataka putem upitnika među organizacijama civilnoga društva u Pečuhu, analizu akademskih i javno dostupnih izvora, dokumente Europske unije i programa Interreg, usporedno institucionalno istraživačko pretraživanje interneta te kvalitativnu interpretativnu analizu.

Istraživanje je provedeno u svibnju 2026. godine putem online upitnika, temeljenog na bazi podataka civilnih organizacija u Baranjskoj županiji. Tijekom istraživanja upitnik je distribuiran svim relevantnim civilnim organizacijama, a ukupno su 22 organizacije dostavile upotrebljive odgovore, djelomično ili u cijelosti ispunjene. Studija je prvotno bila zamišljena kao istraživanje punog obuhvata unutar definirane ciljne skupine, no analiza se temelji na pristiglim odgovorima, koji ne predstavljaju potpuni obuhvat zbog dobrovoljnog sudjelovanja.

Metodološki okvir uzeo je u obzir i relevantne mađarske pravne propise o volontiranju, osobito Zakon LXXXVIII iz 2005. godine o javno korisnim volonterskim aktivnostima, kao i povezane smjernice Europske unije i mađarskog civilnog prava koje definiraju konceptualni, organizacijski i pravni okvir volonterskih aktivnosti.

Analiza primjenjuje usporedni tematski pristup. Umjesto predstavljanja dvaju zasebnih nacionalnih izvješća, nalazi su organizirani prema temama relevantnima za prekogranično volontiranje. Unutar svake teme prikazani su hrvatski i mađarski nalazi ondje gdje su dostupni, nakon čega slijedi kratko tumačenje njihova značenja za buduću suradnju. Ovakav pristup omogućuje utvrđivanje zajedničkih potreba, razlika između dvaju konteksta te praktičnih polazišta za zajedničke volonterske aktivnosti.

[1] Fact sheet o volonterstvu u Hrvatskoj (<https://www.hcrv.hr/publications/download/28>)

[2] Hrvatski centar za razvoj volonterstva – izvješćaji o stanju volonterstva 2024. i 2025. (https://www.hcrv.hr/publications/volunteering_reports)

[3] Ćulum Ilić, B., Filozofski fakultet u Rijeci: Opće istraživanje o volonterstvu u Hrvatskoj, 2023.

(<https://www.hcrv.hr/publications/download/43>)

[4] Zakon o volonterstvu (NN 58/07, 22/13, 84/21)

3. Pregled volonterskog okruženja u hrvatsko-mađarskom prekograničnom području

Volontersko okruženje u hrvatsko-mađarskom pograničnom području oblikuju raznolik sektor civilnoga društva, snažna usmjerenost na zajednicu i zajednička potreba za strukturiranijom podrškom volontiranju. Organizacije s obje strane granice aktivne su u područjima koja su usko povezana s potrebama lokalnih zajednica, kao što su kultura, socijalna podrška, obrazovanje, rad s mladima, razvoj zajednice i podrška ranjivim skupinama. Istovremeno, dostupni nalazi pokazuju da je ovo okruženje neujednačeno u pogledu organizacijske zrelosti, resursa, kapaciteta za upravljanje volonterima i prethodnog iskustva u prekograničnoj suradnji.

3.1. Hrvatski dio programskog područja: Slavonija i Baranja

Hrvatski upitnik uključio je organizacije koje uključuju volontere iz Slavonije i Baranje. Većina ispitanika bile su udruge, što potvrđuje središnju ulogu organizacija civilnoga društva u organiziranju volontiranja u ovom dijelu programskog područja. Više od 80% ispitanika bile su udruge, dok je nešto više od 20% ispitanika dolazilo iz javnih, obrazovnih ili socijalnih ustanova. Većina organizacija koje su odgovorile na upitnik osnovana je prije 2010. godine, što upućuje na to da uzorak uključuje relativnoiskusnu skupinu organizacija s dugoročnijom prisutnošću u njihovim zajednicama.

Geografski gledano, najveći udio ispitanika dolazio je iz Osječko-baranjske županije, u kojoj je sjedište imalo više od 60% organizacija ispitanika. Ostali ispitanici dolazili su iz Vukovarsko-srijemske, Brodsko-posavske, Požeško-slavonske i Virovitičko-podravske županije. To pokazuje da je hrvatski dio analize snažno utemeljen u Osječko-baranjskoj županiji, ali uključuje i širu slavonsku regionalnu perspektivu.

Organizacije djeluju u širokom rasponu tematskih područja. Najzastupljenija područja su kultura i umjetnost, socijalne djelatnosti te obrazovanje, znanost i istraživanje. Značajan broj organizacija djeluje i u područjima ljudskih prava, održivog razvoja, zaštite okoliša, međunarodne suradnje, sporta, zaštite zdravlja i demokratske političke kulture. Ova je raznolikost važna za prekograničnu suradnju jer stvara više mogućih polazišta za zajedničke volonterske aktivnosti, uključujući kulturna događanja, socijalnu podršku, programe za mlade i obrazovne programe, okolišne akcije te inicijative utemeljene u zajednici.

Sve hrvatske organizacije koje su odgovorile na upitnik uključuju volontere u svoj rad. Međutim, opseg uključivanja volontera razlikuje se među organizacijama. Većina organizacija uključuje između 10 i 50 volontera godišnje, dok manji broj organizacija uključuje manje od 10 volontera, između 51 i 100 volontera ili više od 100 volontera godišnje. To upućuje na to da se hrvatsko volontersko okruženje uglavnom sastoji od malih i srednje velikih organizacija koje uključuju volontere, uz tek nekoliko organizacija koje uključuju veći broj volontera.

Hrvatski nalazi također pokazuju da se volontiranje snažno percipira kao vrijednosno utemeljena i društveno relevantna aktivnost. Organizacije povezuju volontiranje s altruizmom, empatijom, solidarnošću, aktivnim građanstvom, demokratskim angažmanom, socijalnim uključivanjem te zaštitom ljudskog dostojanstva i ljudskih prava. Ova vrijednosna osnova predstavlja važnu snagu za buduću prekograničnu suradnju jer organizacije volontiranju ne pristupaju samo kao praktičnom resursu, nego i kao obliku građanskog sudjelovanja i izgradnje zajednice.

3.2. Mađarski dio programskog područja: regija Pečuh

Mađarsko sažeto izvješće opisuje pograničnu regiju Pečuh - Osijek kao društveno i institucionalno specifično područje u kojem organizacije civilnoga društva često imaju važne funkcije u zajednici. U tom kontekstu volontiranje nije samo dodatna aktivnost, nego i način odgovaranja na potrebe koje su tek djelomično obuhvaćene javnim sustavima. To uključuje razvoj zajednice, kulturne programe i podršku ranjivim skupinama.

Organizacije obuhvaćene mađarskom analizom opisane su kao raznolike s obzirom na područja rada, trajanje djelovanja i institucionalnu zrelost. Njihove aktivnosti uključuju obrazovanje, rad s mladima i razvoj zajednice, očuvanje kulturne baštine, organizaciju događanja, socijalnu i humanitarnu pomoć, zagovaranje i zaštitu građanskih prava. Slično kao i na hrvatskoj strani, to upućuje na to da je volontiranje prisutno u više društvenih područja i da je usko povezano s radom utemeljenim u zajednici.

Uključivanje volontera u mađarskom kontekstu također je opisano kao rašireno, ali s različitim razinama upravljanja i strukturiranosti. Volonteri se najčešće uključuju u organizaciju i provedbu događanja, administrativnu i uredsku podršku, komunikaciju i društvene mreže te socijalnu podršku i podršku u zajednici. Izvješće navodi da mnoge organizacije djeluju kroz neformalne prakse, što može podržati fleksibilnost i brzu reakciju, ali može i ograničiti dugoročnu stabilnost, sustavno upravljanje volonterima i zadržavanje znanja u organizaciji.

Mađarsko izvješće također ističe razlike u digitalnoj razvijenosti među organizacijama. Neke organizacije koriste naprednije digitalne alate, dok druge imaju tek ograničenu online prisutnost. To je relevantno za prekograničnu suradnju jer digitalni alati mogu podržati komunikaciju, koordinaciju volontera, vidljivost i dvojezičnu razmjenu informacija, ali samo ako organizacije imaju dostatne kapacitete da ih dosljedno koriste.

3.3. Usporedni pregled

Hrvatski i mađarski nalazi pokazuju da je volontiranje s obje strane granice snažno povezano s potrebama lokalnih zajednica i radom organizacija civilnoga društva. Organizacije djeluju u sličnim područjima, osobito u kulturi, obrazovanju, radu s mladima i razvoju zajednice, socijalnoj podršci te radu s ranjivim skupinama. Ovo tematsko preklapanje stvara čvrstu osnovu za buduću suradnju, jer organizacije mogu razvijati zajedničke aktivnosti oko zajedničkih društvenih prioriteta i prioriteta zajednice.

Istovremeno, podrška volonterskom okruženju nije ujednačena. Hrvatske organizacije pokazuju snažnu predanost volontiranju i redovito uključuju volontere, ali često djeluju s ograničenim resursima i uglavnom s malim ili srednjim opsegom volonterskog angažmana. Mađarski nalazi upućuju na snažne osobne mreže, fleksibilnost i predanost zajednici, ali i na projektni način rada te nisku razinu institucionaliziranosti.

Volontersko okruženje u hrvatsko-mađarskom prekograničnom području može se opisati kao aktivno, raznoliko i motivirano, ali još uvijek nedovoljno strukturirano za sustavnu prekograničnu suradnju. Buduća suradnja stoga bi trebala biti postupna, praktična i podržana jasnim alatima, dvojezičnom komunikacijom, snažnijim upravljanjem volonterima te pravnim i administrativnim usmjeravanjem.

4. Trenutačni kapaciteti organizatora volontiranja

Trenutačni kapaciteti organizatora volontiranja u hrvatsko-mađarskom prekograničnom području pokazuju kombinaciju snažne motivacije za djelovanje u zajednici i praktičnih ograničenja. Organizacije s obje strane granice već uključuju volontere i doprinose životu lokalne zajednice, ali njihova spremnost za strukturiranu prekograničnu suradnju ovisi o upravljanju volonterima, kapacitetima zaposlenika, komunikaciji, administrativnoj pripremljenosti, digitalnim alatima, partnerstvima, financiranju i jezičnim kapacitetima.

4.1. Kapaciteti za uključivanje volontera

U Hrvatskoj su sve ispitane organizacije navele da uključuju volontere u svoj rad, najčešće u malom ili srednjem opsegu. Također pokazuju snažno vrijednosno utemeljeno razumijevanje volontiranja, povezujući ga sa solidarnošću, aktivnim građanstvom, socijalnim uključivanjem i ljudskim pravima. U Mađarskoj je uključivanje volontera također opisano kao rašireno, ali neujednačeno strukturirano, pri čemu su volonteri najčešće uključeni u događanja, administraciju, komunikaciju i podršku u zajednici.

4.2. Kapaciteti za uključivost

Hrvatske organizacije prepoznaju volontiranje kao alat za socijalno uključivanje, a mnoge već uključuju osobe s manje mogućnosti. Međutim, uključivost još nije u potpunosti sustavna jer manje od polovice ispitanih organizacija ima formalne smjernice za poticanje uključivosti. Za prekograničnu suradnju to znači da motivacija za uključivost postoji, ali ju je potrebno podržati jasnijim postupcima, pristupačnim formatima i fleksibilnim volonterskim mogućnostima.

4.3. Organizacijski i administrativni kapaciteti

Organizacijski kapaciteti nisu ujednačeni. Hrvatske organizacije navode izazove povezane s privlačenjem volontera, financiranjem, vidljivošću, pristupačnošću i tehničkim resursima. Mađarsko izvješće opisuje organizacije kao fleksibilne i usmjerene na zajednicu, ali često projektno orijentirane i samo djelomično institucionalizirane. Buduće zajedničke aktivnosti stoga će zahtijevati jasne uloge, kontakt osobe, dokumentaciju za volontere, sigurnosne aranžmane i komunikacijske postupke.

4.4. Komunikacija i vidljivost, digitalni kapaciteti

Komunikacija i vidljivost ključne su za privlačenje volontera i promicanje volontiranja u zajednici. Hrvatske organizacije prepoznale su ograničenu vidljivost kao prepreku, dok mađarsko izvješće upućuje na neujednačenu digitalnu razvijenost. Za prekograničnu suradnju digitalni alati mogli bi podržati dvojezičnu komunikaciju, koordinaciju volontera, razmjenu informacija i vidljivost zajedničkih aktivnosti.

4.5. Kapaciteti za partnerstvo i prekograničnu suradnju

Projekt VOLWOB stvara važan okvir suradnje između organizacija iz Osijeka i Pečuha. Međutim, prekogranična suradnja u široj regiji još nije sustavna. Neke organizacije imaju međunarodno ili Interreg iskustvo, dok su druge slabije povezane s prekograničnim mrežama. Hrvatska fokus grupa također je pokazala različite razine spremnosti za suradnju, pri čemu su financiranje, partnerstva, zakonsko uređenje, jezična podrška i organizacijski kapaciteti prepoznati kao važni preduvjeti.

4.6. Ukupna procjena kapaciteta

Organizacije koje uključuju volontere u hrvatsko-mađarskom prekograničnom području imaju obećavajuću osnovu za suradnju. Motivirane su, aktivne u svojim zajednicama i imaju iskustvo u uključivanju volontera. Međutim, prekogranično volontiranje trebalo bi razvijati postupno, uz praktične alate, jasne dogovore, dvojezičnu komunikaciju, pravno i administrativno usmjeravanje te realistična očekivanja.



5. Procjena potreba

Potrebe utvrđene u hrvatsko-mađarskom prekograničnom području pokazuju da su organizacije motivirane za razvoj volontiranja, ali im je potrebna snažnija praktična podrška da bi volonterski programi bili održiviji, uključiviji i spremniji za prekograničnu suradnju.

5.1. Financiranje i održivost

Financiranje je jedna od najizraženijih potreba s obje strane granice. Hrvatske organizacije prepoznale su financijsku podršku kao ključnu potrebu za razvoj volontiranja, dok su sudionici fokus grupe istaknuli financiranje kao presudno za sigurnije uključivanje u međunarodnu i prekograničnu suradnju. Mađarski nalazi također upućuju na ovisnost o projektnom financiranju i potrebu za stabilnijom, dugoročnom podrškom.

5.2. Znanja, vještine i organizacijska podrška

Organizacijama je potrebna podrška u upravljanju volonterima, uključivom volontiranju, koordinaciji, mentorstvu i razvoju programa. To uključuje praktične alate za regrutaciju, pripremu, raspodjelu zadataka, superviziju i priznavanje doprinosa volontera, osobito kada se aktivnosti provode zajednički s partnerima iz druge zemlje.

5.3. Partnerstvo i umrežavanje

Organizacijama su potrebne snažnije veze s drugim organizacijama koje uključuju volontere i lokalnim dionicima. Strukturirani regionalna mreža mogla bi podržati povezivanje partnera, razmjenu znanja, zajedničko planiranje i dugoročnu suradnju koja nadilazi pojedinačne projekte.

5.4. Komunikacija, vidljivost i promocija volontiranja

Bolja promocija volontiranja jedna je od najizraženijih potreba koje su prepoznale hrvatske organizacije. Na prekograničnoj razini dvojezična komunikacija i zajednička vidljivost važne su za doseg do volontera, informiranje zajednica i promicanje volontiranja kao smislenog oblika sudjelovanja.

5.5. Uključivost i pristupačnost

Organizacijama je potrebna podrška za razvoj fleksibilnijih i pristupačnijih volonterskih mogućnosti, osobito za mlade, starije osobe i osobe s manje mogućnosti. To uključuje prilagodbu volonterskih uloga, smanjivanje mobilnih, jezičnih i financijskih prepreka te osiguravanje da prekogranične aktivnosti budu pristupačne različitim skupinama volontera.

5.6. Digitalna, jezična i interkulturalna podrška

Digitalni alati mogu podržati komunikaciju, koordinaciju volontera, vidljivost i razmjenu informacija, ali su kapaciteti neujednačeni. Organizacijama je potrebna i jezična i interkulturalna podrška, uključujući dvojezične materijale, prijevodne aranžmane i osnovnu pripremu za volontere i koordinatore uključene u prekogranične aktivnosti.

5.7. Pravna i administrativna podrška

Prekogranično volontiranje zahtijeva praktično pravno i administrativno usmjeravanje. Organizacijama su potrebne jasne informacije o volonterskim ugovorima, nadoknadi troškova, osiguranju, sigurnosti, odgovornosti, dokumentaciji, zaštiti podataka te sudjelovanju maloljetnika ili ranjivih skupina.

Zaključno, procjena potreba pokazuje da regiji ne nedostaje motivacije za volontiranje. Glavna je potreba jasniji okvir podrške koji pomaže organizacijama planirati, koordinirati i provoditi volonterske aktivnosti preko granice na praktičan, siguran i uključiv način.

6. Prilike za prekograničnu suradnju

Nalazi pokazuju da prekogranična suradnja u području volontiranja ima snažan potencijal u hrvatsko-mađarskom pograničnom području. Organizacije s obje strane granice bave se sličnim pitanjima u zajednici, uključuju volontere u usporediva područja rada te prepoznaju važnost solidarnosti, socijalnog uključivanja i razvoja zajednice. To stvara dobru osnovu za praktičnu suradnju između organizacija iz Osijeka, Pečuha i šire pogranične regije.

6.1. Zajednički tematski prioriteti

Najrealističnije prilike za suradnju povezane su s tematskim područjima koja su već prisutna s obje strane granice: kulturom, radom s mladima, obrazovanjem, socijalnom podrškom, razvojem zajednice, uključivanjem ranjivih skupina, međugeneracijskom solidarnošću i lokalnim događanjima. Ta su područja prikladna za zajedničke volonterske aktivnosti jer su relevantna za lokalne zajednice, razumljiva volonterima i prilagodljiva različitim organizacijskim kapacitetima.

6.2. Zajedničke volonterske aktivnosti

Prekogranična suradnja može se razvijati kroz praktične i ostvarive formate, kao što su zajednička volonterska događanja, studijski posjeti, razmjene volontera, susreti za međusobno učenje, zajedničke kampanje i sudjelovanje na lokalnim festivalima ili akcijama u zajednici. Projekt VOLWOB već planira nekoliko zajedničkih aktivnosti u Osijeku i Pečuhu, koje mogu poslužiti kao pilot primjeri za buduću suradnju.

6.3. Razmjena znanja i vršnjačko učenje

Organizacije mogu imati koristi od razmjene iskustava u privlačenju volontera, pripremi, mentorstvu, priznavanju doprinosa, uključivosti i komunikaciji. Iskusnije organizacije mogu podržati one s manje iskustva kroz mentorstvo, praktične primjere i zajedničke alate. To je osobito relevantno jer mađarski nalazi upućuju na neformalni prijenos znanja, dok su hrvatske organizacije izrazile potrebu za edukacijom, savjetovanjem i mentorstvom.

6.4. Međugeneracijska solidarnost

Međugeneracijska solidarnost jedna je od najsnažnijih prilika za suradnju u okviru projekta VOLWOB. Zajedničke aktivnosti koje uključuju mlade i starije osobe mogu ojačati društvene veze, smanjiti usamljenost, podržati međusobno učenje i promicati volontiranje kao prostor u kojem različite generacije zajedno doprinose životu zajednice.

6.5. Odgovor na izvanredne i krizne situacije

Projekt također stvara priliku za istraživanje načina na koje bi organizacije i volonteri iz obje zemlje mogli surađivati u izvanrednim ili kriznim situacijama. To zahtijeva jasne postupke, komunikacijske kanale, sigurnosna pravila i pravnu jasnoću, ali bi moglo povećati kapacitet regije za odgovor na poplave, društvene krize ili druge hitne potrebe zajednice.

6.6. Dodana vrijednost prekogranične suradnje

Dodana vrijednost prekogranične suradnje leži u povezivanju organizacija, volontera i zajednica koje se suočavaju sa sličnim izazovima, ali djeluju u različitim nacionalnim kontekstima. Suradnja može povećati vidljivost volontiranja, ojačati povjerenje preko granice, stvoriti nove prilike za učenje i podržati razvoj povezanijeg regionalnog ekosustava za volontiranje.



7. Ključne prepreke i rizici

Razvoj prekograničnog volontiranja u hrvatsko-mađarskom području pokazuje velik potencijal, ali nekoliko prepreka može utjecati na kvalitetu, sigurnost i održivost suradnje. Te se prepreke mogu grupirati u unutarnje organizacijske prepreke, vanjske sustavne prepreke te prepreke specifične za prekograničnu suradnju.

7.1. Unutarnje organizacijske prepreke

Glavne unutarnje prepreke odnose se na ograničene kapacitete zaposlenika, poteškoće u privlačenju i zadržavanju volontera, nedostatne financijske i tehničke resurse te neujednačene sustave upravljanja volonterima. U Hrvatskoj su organizacije kao važne izazove prepoznale poteškoće u privlačenju volontera, nedostatak financiranja, ograničenu vidljivost i nepristupačne prostore. U Mađarskoj izvješće upućuje na neformalne radne prakse i nisku razinu institucionaliziranosti, što može ograničiti kontinuitet i strukturiranu suradnju.

7.2. Vanjske i sustavne prepreke

Vanjske prepreke uključuju slabe ili nestabilne strukture financiranja, ograničenu institucionalnu podršku, administrativno opterećenje i nedovoljno prepoznavanje volontiranja kao resursa zajednice. Projektno financiranje stvara nesigurnost i otežava organizacijama dugoročno planiranje volonterskih programa ili ulaganje u prekograničnu suradnju.

7.3. Prepreke prekograničnoj suradnji

Najrelevantnije prekogranične prepreke su jezične razlike, nedostatak uspostavljenih partnerskih mreža, administrativna složenost, putovanja i logistika te ograničeno poznavanje pravnih zahtjeva u susjednoj zemlji. Te prepreke mogu obeshrabriti organizacije koje su zainteresirane za suradnju, ali još nemaju dovoljno iskustva ili podrške.

7.4. Pravna pitanja, sigurnost i zaštita

Prekogranične volonterske aktivnosti mogu uključivati dodatna pravna i sigurnosna pitanja, uključujući status volontera, ugovore, nadoknadu troškova, osiguranje, odgovornost, zaštitu podataka i rad s maloljetnicima ili ranjivim skupinama. Ta su pitanja osobito važna u aktivnostima koje uključuju putovanja, javna događanja, socijalnu podršku ili odgovor na izvanredne situacije.

7.5. Ublažavanje rizika

Utvrđene prepreke ne sprječavaju suradnju, ali pokazuju da prekogranično volontiranje treba pažljivo pripremiti. Najvažnije mjere za ublažavanje rizika su jasni partnerski dogovori, definirane uloge i odgovornosti, imenovane kontakt osobe, dvojezična komunikacija, realno planiranje aktivnosti, osnovni sigurnosni postupci, pravno i administrativno usmjeravanje te evaluacija nakon provedene aktivnosti.

8. Zakonsko uređenje volontiranja u Hrvatskoj i Mađarskoj

Zakonsko uređenje važan je preduvjet za sigurno i dobro organizirano prekogranično volontiranje. Organizacije koje planiraju zajedničke aktivnosti trebaju razumjeti koja se pravila primjenjuju u njihovoj zemlji te koja pravila mogu postati relevantna kada volonteri prelaze granicu, sudjeluju u aktivnostima u inozemstvu ili rade sa specifičnim skupinama kao što su djeca, starije osobe ili ranjive osobe.

8.1. Hrvatska

U Hrvatskoj je volontiranje uređeno Zakonom o volonterstvu, koji definira volontiranje, prava i obveze volontera i organizatora volontiranja, uvjete za sklapanje ugovora o volontiranju, Etički kodeks, potvrde o volontiranju i obveze izvještavanja.

Ugovor o volontiranju može se sklopiti usmeno, no pisani je ugovor obavezan u određenim slučajevima, uključujući volontiranje u inozemstvu, dugotrajno volontiranje, volontiranje koje uključuje povećane rizike, volontiranje s djecom, osobama s invaliditetom, starijim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama potpuno lišenima poslovne sposobnosti, kao i kada to volonter zatraži.

Organizatori volontiranja imaju obveze prema volonterima, uključujući poštivanje prava volontera, osiguravanje uvjeta za volontiranje, izdavanje pisanih potvrda o volontiranju, osiguravanje materijala i resursa, nadoknadu dogovorenih troškova, zaštitu osobnih podataka te osiguravanje podrške, supervizije i standarda kvalitete u volontiranju.

Za prekograničnu suradnju osobito je relevantno načelo transnacionalnog volontiranja. Hrvatski državljani koji volontiraju u inozemstvu u okviru aktivnosti koje organiziraju ili suorganiziraju hrvatski organizatori volontiranja trebali bi imati prava i obveze predviđene hrvatskim zakonodavstvom o volontiranju, zajedno s relevantnim međunarodnim ili programskim pravilima.

8.2. Mađarska

U Mađarskoj je glavni pravni okvir za volontiranje Zakon LXXXVIII iz 2005.[1] godine o javno korisnim volonterskim aktivnostima. Zakon uređuje javno korisno volontiranje i uspostavlja osnovna pravila za volontiranje koje se provodi bez naknade, u korist drugih osoba i putem registriranih organizatora volontiranja.

[1] Source: Law LXXXVIII of 2005 on Public Interest Volunteer Activities

Mađarski okvir razlikuje javno korisne volonterske aktivnosti od drugih oblika neplaćenih aktivnosti. Javno korisno volontiranje temelji se na volonterskom odnosu između volontera i organizatora volontiranja. Zakon uređuje pitanja kao što su sadržaj volonterskog ugovora, aktivnosti organizatora volontiranja, nadoknada određenih troškova, osiguranje i posebna pravila za maloljetnike.

Prema mađarskim propisima, pisani sporazum između volontera i organizatora volontiranja obvezan je te definira opseg, uvjete i okvir odgovornosti volonterske aktivnosti. Odgovornost organizatora volontiranja obuhvaća osiguravanje sigurne organizacije volonterske aktivnosti i upravljanje rizicima koji se mogu pojaviti tijekom njezine provedbe. Iako se taj pravni odnos ne smatra radnim odnosom, od organizacija se u praksi ipak očekuje da osiguraju odgovarajuće uvjete zaštite na radu, a osobito u slučaju događanja, programa povezanih s putovanjima ili terenskog rada, da osiguraju odgovarajuće osiguravateljsko pokriće.

Nadoknada troškova dopuštena je, no strogo je ograničena na troškove izravno povezane s aktivnošću, kao što su putovanje, prehrana i smještaj, te ne predstavlja naknadu za rad ili plaću niti stvara radni odnos. U pogledu odgovornosti, organizacija snosi rizike koji proizlaze iz organizacije aktivnosti, dok u praksi osiguranje od odgovornosti ima važnu ulogu, osobito u događanjima većeg opsega ili s povećanim rizikom.

U pogledu zaštite podataka, osobni podaci koji se obrađuju tijekom volonterskih aktivnosti podliježu Općoj uredbi o zaštiti podataka (GDPR) i mađarskim propisima o zaštiti podataka, koji postavljaju stroge zahtjeve u vezi s pravnom osnovom, ograničenjem svrhe i sigurnošću obrade podataka. Osobito osjetljivo područje predstavlja rad koji uključuje maloljetnike i ranjive skupine, pri čemu organizacije imaju pojačanu obvezu skrbi, uključujući prethodne postupke provjere, sustave nadzora i sigurnosne protokole.

Općenito, mađarski pravni okvir uređuje volontiranje kroz podržavajući, ali strukturiran sustav utemeljen na odgovornosti, koji u kontekstu prekograničnih aktivnosti stavlja poseban naglasak na osiguravanje odgovarajućeg osiguravateljskog pokrića, razjašnjavanje odnosa odgovornosti i poštivanje zahtjeva zaštite podataka.

[1] Source: Law LXXXVIII of 2005 on Public Interest Volunteer Activities

8.3. Ključne točke za prekograničnu suradnju

Za organizacije koje planiraju hrvatsko-mađarske volonterske aktivnosti, najvažnija pravna i administrativna pitanja su:

1. zahtijeva li volonterska aktivnost pisani sporazum;
2. koja je organizacija odgovorna za volontera tijekom aktivnosti;
3. na koji se način mogu nadoknaditi putni troškovi, troškovi smještaja, prehrane i drugi troškovi;
4. jesu li volonteri pokriveni osiguranjem od nezgode, zdravstvenim osiguranjem ili osiguranjem od odgovornosti;
5. koje su sigurnosne mjere potrebne za planiranu aktivnost;
6. koja se pravila primjenjuju kada volonteri rade s djecom, starijim osobama, osobama s invaliditetom ili drugim ranjivim skupinama;
7. kako se prikupljaju i štite osobni podaci volontera i sudionika;
8. koju je dokumentaciju potrebno pripremiti prije, tijekom i nakon aktivnosti.

8.4. Preliminarna usporedba

I Hrvatska i Mađarska prepoznaju volontiranje kao aktivnost koja se provodi bez naknade i u korist drugih osoba ili zajednice. Oba pravna okvira također uređuju sporazume, nadoknadu troškova, sigurnost i zaštitu volontera. Međutim, razlike u terminologiji, administrativnim postupcima i institucionalnim zahtjevima mogu utjecati na prekograničnu suradnju.

Zbog toga se zajedničke volonterske aktivnosti ne bi trebale oslanjati samo na neformalne dogovore. Partneri bi trebali unaprijed dogovoriti odgovornosti, pripremiti potrebnu dokumentaciju, razjasniti aranžmane osiguranja i nadoknade troškova, definirati sigurnosne postupke i osigurati da volonteri dobiju jasne informacije na jeziku koji razumiju.

9. Zaključci i preporuke

Analiza stanja pokazuje da hrvatsko-mađarsko prekogranično područje ima snažnu osnovu za razvoj prekograničnog volontiranja. Organizacije s obje strane granice aktivne su u svojim zajednicama, uključuju volontere i djeluju u područjima relevantnima za lokalni društveni razvoj, uključujući kulturu, obrazovanje, rad s mladima, socijalnu podršku, razvoj zajednice i uključivanje ranjivih skupina.

Istovremeno, ekosustav volontiranja i dalje nema ujednačenu podršku. Organizacije su motivirane, ali se suočavaju s ograničenim financiranjem, poteškoćama u privlačenju i zadržavanju volontera, nedovoljnom vidljivošću, neujednačenim sustavima upravljanja volonterima, jezičnim preprekama i ograničenim iskustvom u strukturiranoj prekograničnoj suradnji. Glavni izazov stoga nije nedostatak interesa, nego nedostatak stabilnih struktura koje bi suradnju učinile lakšom, sigurnijom i održivijom.

Prekogranična suradnja može donijeti jasnu dodanu vrijednost jačanjem povjerenja, povećanjem vidljivosti volontiranja, podržavanjem međusobnog učenja, stvaranjem novih prilika za volontere i unaprjeđenjem regionalne spremnosti za zajedničko djelovanje. Najrealističnija polazišta su zajednička volonterska događanja, studijski posjeti, razmjene volontera, zajedničke kampanje, međugeneracijske aktivnosti i zajednički procesi učenja.



Na temelju nalaza, sljedeće preporuke trebaju usmjeravati buduće prekogranične volonterske aktivnosti:

- započeti s manjim, jasno definiranim i realističnim zajedničkim aktivnostima prije razvoja složenijih oblika suradnje;
- koristiti prve zajedničke aktivnosti kao pilot primjere za testiranje koordinacije, komunikacije, pripreme volontera, dokumentacije i evaluacije;
- prije svake aktivnosti definirati uloge, odgovornosti, kontakt osobe, komunikacijske kanale i zadatke volontera;
- ojačati osnovne prakse upravljanja volonterima, uključujući regrutaciju, pripremu, mentorstvo, superviziju i priznavanje doprinosa;
- osigurati dvojezičnu komunikaciju i pripremiti informacije za volontere na jeziku koji razumiju;
- osigurati praktično pravno i administrativno usmjeravanje o volonterskim ugovorima, nadoknadi troškova, osiguranju, sigurnosti, odgovornosti, zaštiti podataka i sudjelovanju maloljetnika ili ranjivih skupina;
- učiniti prekogranične aktivnosti pristupačnima mladima, starijim osobama i osobama s manje mogućnosti;
- graditi suradnju oko zajedničkih regionalnih prioriteta, osobito međugeneracijske solidarnosti, sudjelovanja mladih, socijalnog uključivanja, razvoja zajednice i podrške ranjivim skupinama;
- stvarati redovite prilike za umrežavanje, vršnjačko učenje i razmjenu praksi između hrvatskih i mađarskih organizacija;
- postupno prelaziti s pojedinačnih aktivnosti prema strukturiranoj regionalnoj mreži organizacija koje uključuju volontere;
- razvijati postupke za suradnju u izvanrednim ili kriznim situacijama tek nakon što se razjasne osnovni pravni, sigurnosni i koordinacijski uvjeti;
- osigurati da buduće Smjernice budu praktične i da uključuju kontrolne liste, predloške, upute korak po korak te jednostavne alate za praćenje i evaluaciju.

Analiza potvrđuje da je prekogranično volontiranje u hrvatsko-mađarskom području relevantno i izvedivo. Regija ima motivirane organizacije, zajedničke potrebe u zajednici i jasne prilike za suradnju. Sljedeći je korak pretvoriti taj potencijal u praktičan okvir suradnje koji pomaže organizacijama da preko granice surađuju na siguran, uključiv i održiv način.

**HELYZETELEMZÉS ÉS IGÉNYFELMÉRÉS AZ ÖNKÉNTES
MUNKÁVAL KAPCSOLATBAN A HORVÁT–MAGYAR HATÁRON
ÁTNYÚLÓ TERÜLETEN**

1. Bevezetés

Az önkéntesség fontos szerepet játszik a társadalmi kohézió, a szolidaritás, az aktív polgári részvétel és a közösségi reziliencia erősítésében. A helyi közösségekben az önkéntesek hozzájárulnak a társadalmi, kulturális, oktatási, humanitárius és közösségfejlesztési tevékenységekhez, míg válsághelyzetekben gyors és rugalmas támogatást nyújthatnak a rászoruló embereknek és közösségeknek. A horvát–magyar határvidéken az önkéntességnek további szerepe is van: összekötheti azokat a közösségeket, amelyek hasonló társadalmi kihívásokkal szembesülnek, de eltérő intézményi, jogi és kulturális kontextusban működnek.

Ez a helyzetelemzés és igényfelmérés az Interreg VI-A Magyarország–Horvátország Program keretében megvalósuló „Önkéntesség határok nélkül” (VOLWOB) projekt keretében készült. A projekt célja az északi és pécsi önkéntes szervezetek közötti határon átnyúló együttműködés erősítése, a közös önkéntes tevékenységek gyakorlati modelljeinek kidolgozása, valamint az önkéntesség révén a generációk közötti szolidaritás előmozdítása.

Az elemzés a horvát–magyar határvidékre összpontosít, különös figyelmet fordítva Horvátországban Szlavóniára és Baranyára, valamint Magyarországon a Pécs–Eszék régióra. Célja, hogy tényeken alapuló áttekintést nyújtson az önkéntesség helyzetéről, azonosítsa az önkénteseket bevonó szervezetek kapacitásait és igényeit, valamint rávilágítson a jövőbeli határon átnyúló együttműködés lehetőségeire és akadályaira.

Az elemzés eredményei alapul szolgálnak a határon átnyúló térség önkéntes szervezetei számára készülő, a közös önkéntes tevékenységek megvalósításáról szóló útmutató kidolgozásához. Így az elemzés nem csupán a jelenlegi helyzet leírásaként szolgál, hanem gyakorlati alapot is nyújt a horvát–magyar önkéntes együttműködés biztonságosabb, inkluzívabb és fenntarthatóbb formáinak kialakításához.

2. Az elemzés célja, hatálya és módszertana

A helyzetelemzés és igényfelmérés fő célja, hogy tényeken alapuló áttekintést nyújtson a horvát–magyar határon átnyúló térség önkéntességi helyzetéről, valamint azonosítsa azokat a kapacitásokat, igényeket, lehetőségeket és akadályokat, amelyek befolyásolják a közös önkéntes tevékenységek fejlesztését. Az elemzés támogatja a VOLWOB-projekt megvalósítását, és alapot biztosít a jövőbeli, az önkéntes szervezetek számára készülő, a határon átnyúló önkéntes tevékenységek megvalósításáról szóló útmutatóhoz.

Az elemzés a VOLWOB-projekthez kapcsolódó programterületre összpontosít, különös figyelmet fordítva Horvátországban Szlavóniára és Baranyára, valamint Magyarországon a Pécs–Eszék régióra. Nem célja, hogy teljes statisztikai áttekintést nyújtson a két ország összes önkénteseket bevonó szervezetéről. Ehelyett a gyakorlati határon átnyúló együttműködés szempontjából közvetlenül releváns kérdésekre összpontosít: szervezeti kapacitások, önkéntesek irányítása, befogadás, finanszírozás, hálózatépítés, kommunikáció, jogi és adminisztratív követelmények, valamint a közös fellépés reális modelljei.

Az elemzés horvátországi része egy, Szlavóniában és Baranyában működő 25 önkénteseket bevonó szervezet körében végzett kérdőíves felmérésen, az eredmények értelmezésén, egy 7 civil társadalmi szervezet képviselőjéből álló kiegészítő fókuszcsoporthoz, valamint asztali kutatáson alapul. A fókuszcsoporthoz kvalitatív információforrásként használták fel, különösen a szervezetek nemzetközi és határon átnyúló együttműködésre való felkészültségének megértése érdekében. A résztvevők kis száma miatt az eredményeket inkább iránymutatónak, mintsem reprezentatívnak kell tekinteni..

Horvátország esetében az asztali kutatás magában foglalta az önkéntességről szóló meglévő kiadványokat és tájékoztatókat[1] , az önkéntesség helyzetéről szóló jelentéseket Horvátországban[2] , az önkéntességről szóló tudományos kutatásokat[3] , valamint a horvát önkéntességi törvényt[4].

Magyarország esetében az elemzés a horvát–magyar határ menti önkéntes szektor helyzetelemzéséről és kérdőíves felméréséről szóló összefoglaló jelentésre támaszkodik, különös tekintettel a Pécs–Eszék régióra. A magyar jelentés magában foglalja a pécsi civil társadalmi szervezetek körében végzett kérdőíves adatgyűjtést, tudományos és nyílt hozzáférésű források elemzését, uniós és Interreg-dokumentumokat, összehasonlító intézményi irodai kutatást, valamint kvalitatív értelmező elemzést.

Istraživanje je provedeno u svibnju 2026. godine putem online upitnika, temeljenog na bazi podataka civilnih organizacija u Baranjskoj županiji. Tijekom istraživanja upitnik je distribuiran svim relevantnim civilnim organizacijama, a ukupno su 22 organizacije dostavile upotrebljive odgovore, djelomično ili u cijelosti ispunjene. Studija je prvotno bila zamišljena kao istraživanje punog obuhvata unutar definirane ciljne skupine, no analiza se temelji na pristiglim odgovorima, koji ne predstavljaju potpuni obuhvat zbog dobrovoljnog sudjelovanja.

A kutatást 2026 májusában végezték el, a Baranya megyei civil szervezetek adatbázisára épülő, online kérdőíves felmérés formájában. A felmérés során a kérdőívet minden releváns civil szervezetnek eljuttatták, és összesen 22 szervezet nyújtott be felhasználható válaszokat, akár részben, akár teljes egészében kitöltve. A tanulmányt eredetileg a meghatározott célcsoporton belüli teljes körű felmérésként tervezték; az elemzés azonban a beérkezett válaszokon alapul, amelyek az önkéntes részvétel miatt nem biztosítanak teljes lefedettséget. A módszertani keret figyelembe vette az önkéntességre vonatkozó releváns magyar jogszabályokat is, különösen a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvényt, valamint az önkéntes tevékenységek fogalmi, szervezeti és jogi kereteit meghatározó kapcsolódó európai uniós és magyar polgári jogi irányelveket.

Az elemzés összehasonlító tematikus megközelítést alkalmaz. Ahelyett, hogy két különálló országjelentést mutatnánk be, az eredményeket a határon átnyúló önkéntesség szempontjából releváns témák köré szerveztük. Minden egyes téma keretében – amennyiben rendelkezésre állnak – bemutatjuk a horvát és a magyar eredményeket, majd röviden értelmezzük, hogy azok mit jelentenek a jövőbeli együttműködés szempontjából. Ez a megközelítés lehetővé teszi a közös igények, a két kontextus közötti különbségek, valamint a közös önkéntes tevékenységek gyakorlati kiindulási pontjainak azonosítását.

[1] Forrás: Tájékoztató a horvátországi önkéntességről (<https://www.hcrv.hr/publications/download/28>)

[2] Forrás: Horvát Önkéntességi Fejlesztési Központ – jelentések az önkéntesség helyzetéről 2024-ben és 2025-ben (https://www.hcrv.hr/publications/volunteering_reports)

[3] Forrás: Čulum Ilić, B., Rijeka-i Filozófiai Kar: Átfogó kutatás az önkéntességről Horvátországban, 2023. (<https://www.hcrv.hr/publications/download/43>)

[4] Forrás: Az önkéntességről szóló törvény (OG 58/07, 22/13, 84/21)

3. Áttekintés az önkéntesség helyzetéről a HR–HU határon átnyúló térségben

A horvát–magyar határvidék önkéntességi helyzetét a sokszínű civil társadalmi szektor, az erős közösségi orientáció és az önkéntesség strukturáltabb támogatására irányuló közös igény határozza meg. A határ mindkét oldalán működő szervezetek olyan területeken aktívak, amelyek szorosan kapcsolódnak a helyi közösségek igényeihez, mint például a kultúra, a szociális támogatás, az oktatás, az ifjúsági munka, a közösségfejlesztés és a kiszolgáltatott csoportok támogatása. Ugyanakkor a rendelkezésre álló eredmények azt mutatják, hogy ez a helyzet a szervezeti érettség, az erőforrások, az önkéntesek irányítására vonatkozó kapacitás és a határon átnyúló együttműködés terén szerzett korábbi tapasztalatok tekintetében egyenetlen.

3.1. A programterület horvát része: Szlavónia és Baranya

A horvát kérdőív a Szlavóniában és Baranyában működő, önkénteseket bevonó szervezeteket célozta meg. A válaszadók többsége egyesület volt, ami megerősíti a civil társadalmi szervezetek központi szerepét az önkéntesség szervezésében a programterület ezen részén. A válaszadók több mint 80%-a egyesület volt, a fennmaradó több mint 20% pedig állami, oktatási vagy szociális intézményekből származott. A válaszadó szervezetek többsége 2010 előtt jött létre, ami arra utal, hogy a minta viszonylag tapasztalt szervezetekből áll, amelyek már régóta jelen vannak közösségeikben.

Földrajzi szempontból a válaszadók legnagyobb része Osijek-Baranja megyéből származott, ahol a szervezetek székhelye is található (a válaszadók több mint 60%-a). A többi válaszadó Vukovár-Szrijem, Brod-Posavina, Požega-Szlavónia és Virovitica-Podravina megyéből származott. Ez azt mutatja, hogy az elemzés horvát része erősen Osijek-Baranja megyéhez kötődik, de egy szélesebb szlavóniai regionális perspektívát is magában foglal.

A szervezetek széles körű tematikus területeken működnek. A leginkább képviselt területek a kultúra és a művészetek, a társadalmi tevékenységek, valamint az oktatás, a tudomány és a kutatás. Számos szervezet foglalkozik emellett az emberi jogokkal, a fenntartható fejlődéssel, a környezetvédelemmel, a nemzetközi együttműködéssel, a sporttal, az egészségvédelemmel és a demokratikus politikai kultúrával is. Ez a sokszínűség fontos a határon átnyúló együttműködés szempontjából, mivel számos lehetséges kiindulási pontot teremt a közös önkéntes tevékenységekhez, ideértve a kulturális eseményeket, a szociális támogatást, az ifjúsági és oktatási programokat, a környezetvédelmi akciókat és a közösségi kezdeményezéseket.

Minden válaszadó horvát szervezet bevonja az önkénteseket a munkájába. Az önkéntesek bevonásának mértéke azonban eltérő. A legtöbb szervezet évente 10 és 50 közötti számú önkéntest von be, míg kevesebb szervezetnél ez a szám kisebb mint 10, 51 és 100 közötti, illetve évente több mint 100 önkéntes. Ez arra utal, hogy a horvát önkéntességi szféra főként kis és közepes méretű, önkénteseket bevonó szervezetekből áll, és csak néhány szervezet von be nagyobb számú önkéntest.

A horvát eredmények azt is mutatják, hogy az önkéntességet erősen értékalapú és társadalmilag releváns tevékenységként értelmezik. A szervezetek az önkéntességet az altruizmussal, az empátiával, a szolidaritással, az aktív polgári részvétellel, a demokratikus elkötelezettséggel, a társadalmi befogadással, valamint az emberi méltóság és az emberi jogok védelmével társítják. Ez az értékalap fontos erősséget jelent a jövőbeli határon átnyúló együttműködés szempontjából, mivel a szervezetek az önkéntességet nem csupán gyakorlati erőforrásként, hanem a polgári részvétel és a közösségépítés egyik formájaként is kezelik.

3.2. A programterület magyar része: Pécs és a Pécs–Eszék régió

A magyar összefoglaló jelentés a Pécs–Eszék határregiót társadalmi és intézményi szempontból sajátos területként írja le, ahol a civil társadalmi szervezetek gyakran fontos közösségi funkciókat látnak el. Ebben az összefüggésben az önkéntesség nem csupán kiegészítő tevékenység, hanem olyan igények kielégítésének egyik módja is, amelyeket az állami rendszerek csak részben fedeznek. Ide tartoznak a közösségfejlesztés, a kulturális programok és a kiszolgáltatott csoportok támogatása.

A magyar elemzésben szereplő szervezeteket tevékenységi területeik, életkoruk és intézményi érettségük tekintetében sokszínűnek írják le. Tevékenységeik közé tartozik az oktatás, az ifjúsági és közösségfejlesztés, a kulturális örökség megőrzése, rendezvények szervezése, a szociális és humanitárius segítségnyújtás, az érdekképviselés és a polgári jogok védelme. A horvát oldalhoz hasonlóan ez is arra utal, hogy az önkéntesség számos társadalmi területen jelen van, és szorosan kapcsolódik a közösségi alapú munkához.

A magyar kontextusban az önkéntesek bevonását szintén széles körűnek írják le, de a menedzsment és a struktúra szintjei eltérőek. Az önkéntesek leggyakrabban rendezvények szervezésében és lebonyolításában, adminisztratív és irodai támogatásban, kommunikációban és közösségi médiában, valamint szociális és közösségi támogatásban vesznek részt. A jelentés megjegyzi, hogy sok szervezet informális gyakorlatok alapján működik, ami elősegítheti a rugalmasságot és a gyors reagálást, de korlátozhatja a hosszú távú stabilitást, a rendszeres önkéntes-menedzsmentet és a tudásmegtartást is.

A magyar jelentés kiemeli a szervezetek közötti digitális fejlettségbeli különbségeket is. Egyes szervezetek fejlettebb digitális eszközöket használnak, míg mások online jelenléte korlátozott. Ez a határokon átnyúló együttműködés szempontjából releváns, mivel a digitális eszközök támogathatják a kommunikációt, az önkéntesek koordinációját, a láthatóságot és a kétnyelvű információcserét, de csak akkor, ha a szervezetek rendelkeznek a következetes használatukhoz szükséges kapacitással.

3.3. Összehasonlító áttekintés

kapcsolódik a helyi közösségek igényeihez és a civil társadalmi szervezetek munkájához. A szervezetek hasonló területeken aktívak, különösen a kultúra, az oktatás, az ifjúsági és közösségfejlesztés, a szociális támogatás és a kiszolgáltatott csoportokkal való munka terén. Ez a tematikus átfedés szilárd alapot teremt a jövőbeli együttműködéshez, mivel a szervezetek közös társadalmi és közösségi prioritások köré építhetnek közös tevékenységeket.

Ugyanakkor az önkéntességi környezet támogatása egyenetlen. A horvát szervezetek erős elkötelezettséget tanúsítanak az önkéntesség iránt, és rendszeresen vonnak be önkénteseket, de gyakran korlátozott erőforrásokkal működnek, és többnyire kis- vagy közepes léptékű önkéntes bevonással foglalkoznak. A magyar eredmények erős személyes hálózatokra, rugalmasságra és közösségi elkötelezettségre utalnak, ugyanakkor projektalapú működésre és alacsony intézményesültségi szintre is.

Az önkéntességi környezet a HR–HU határon átnyúló térségben aktívnak, sokszínűnek és motiváltnak írható le, de még nem elégségesen strukturált a szisztematikus határon átnyúló együttműködéshez. A jövőbeli együttműködésnek ezért fokozatosnak, gyakorlatiasnak és egyértelmű eszközökkel, kétnyelvű kommunikációval, erőteljesebb önkéntes-menedzsmenttel, valamint jogi és adminisztratív iránymutatással támogatottnak kell lennie.

4. Az önkéntes szervezetek jelenlegi kapacitásai

Az önkéntes szervezetek jelenlegi kapacitásai a HR–HU határon átnyúló térségben az erős közösségi motiváció és a gyakorlati korlátok kombinációját mutatják. A határ mindkét oldalán működő szervezetek már bevonják az önkénteseket és hozzájárulnak a helyi közösségi élethez, de a strukturált határon átnyúló együttműködésre való felkészültségük az önkéntesek irányításától, a személyzeti kapacitástól, a kommunikációtól, az adminisztratív felkészültségtől, a digitális eszközöktől, a partnerségektől, a finanszírozástól és a nyelvi kapacitásoktól függ.

4.1. Az önkéntesek bevonására irányuló kapacitások

Horvátországban az összes megkérdezett szervezet kijelentette, hogy bevonja az önkénteseket a munkájába, leggyakrabban kis vagy közepes léptékben. Emellett az önkéntességet erős értékalapú megközelítéssel értelmezik, összekapcsolva azt a szolidaritással, az aktív polgári részvétellel, a társadalmi befogadással és az emberi jogokkal. Magyarországon az önkéntesek bevonását szintén széles körűnek, de egyenetlenül strukturáltnak írják le, az önkéntesek többnyire rendezvényeken, adminisztrációban, kommunikációban és közösségi támogatásban vesznek részt.

4.2. Befogadási kapacitások

A horvát szervezetek az önkéntességet a társadalmi befogadás eszközeként ismerik el, és sokan már bevonják a hátrányos helyzetű személyeket is. A befogadás azonban még nem teljesen szisztematikus, mivel a megkérdezett szervezetek kevesebb mint fele rendelkezik hivatalos irányelvekkel a befogadás ösztönzésére. A határokon átnyúló együttműködés szempontjából ez azt jelenti, hogy a befogadásra irányuló motiváció megvan, de azt egyértelműbb eljárásokkal, akadálymentes formátumokkal és rugalmas önkéntes lehetőségekkel kell támogatni.

4.3. Szervezeti és adminisztratív kapacitások

A szervezeti kapacitások egyenetlenek. A horvát szervezetek az önkéntesek toborzásával, a finanszírozással, a láthatósággal, az akadálymentességgel és a technikai erőforrásokkal kapcsolatos kihívásokról számolnak be. A magyar jelentés a szervezeteket rugalmasnak és közösségorientáltnak írja le, de gyakran projektalapúak és csak részben intézményesültek. A jövőbeli közös tevékenységekhez ezért egyértelmű szerepkörökre, kapcsolattartókra, az önkéntesekkel kapcsolatos dokumentációra, biztonsági intézkedésekre és kommunikációs eljárásokra lesz szükség.

4.4. Kommunikáció, láthatóság és digitális kapacitások

A kommunikáció és a láthatóság elengedhetetlenek az önkéntesek toborzásához és az önkéntesség népszerűsítéséhez a közösségben. A horvát szervezetek a korlátozott láthatóságot jelölték meg akadályként, míg a magyar jelentés a digitális fejlettség egyenlőtlenségeire hívja fel a figyelmet. A határon átnyúló együttműködés tekintetében a digitális eszközök elősegíthetik a kétnyelvű kommunikációt, az önkéntesek koordinációját, az információcserét és a közös tevékenységek láthatóságát

4.5. Partnerségi és határon átnyúló együttműködési kapacitások

A VOLWOB-projekt fontos együttműködési keretet teremt az eszéki és a pécsi szervezetek között. A tágabb régióban azonban a határon átnyúló együttműködés még nem rendszeres. Egyes szervezetek rendelkeznek nemzetközi vagy Interreg-tapasztalattal, míg mások kevésbé kapcsolódnak a határon átnyúló hálózatokhoz. A horvát fókuszcsoporthoz is eltérő szintű együttműködési készséget mutatott, ahol a finanszírozást, a partnerségeket, a jogi egyértelműséget, a nyelvi támogatást és a szervezeti kapacitást azonosították fontos feltételekként.

4.6. Átfogó kapacitásértékelés

A HR–HU határon átnyúló térségben működő, önkénteseket bevonó szervezetek ígéretes alapokkal rendelkeznek az együttműködéshez. Motiváltak, aktívak a közösségeikben, és tapasztalattal rendelkeznek az önkéntesek bevonása terén. A határon átnyúló önkéntességet azonban fokozatosan kell fejleszteni, gyakorlati eszközök, egyértelmű megállapodások, kétnyelvű kommunikáció, jogi és adminisztratív iránymutatás, valamint reális elvárások segítségével.



5. Igényfelmérés

A HR–HU határon átnyúló térségben azonosított szükségletek azt mutatják, hogy a szervezetek motiváltak az önkéntesség fejlesztésére, de erőteljesebb gyakorlati támogatásra van szükségük ahhoz, hogy az önkéntes programok fenntarthatóbbak, inkluzívabbak és készen álljanak a határon átnyúló együttműködésre.

5.1. Finanszírozás és fenntarthatóság

A finanszírozás a határ mindkét oldalán az egyik legfontosabb igény. A horvát szervezetek az önkéntesség fejlesztésének kulcsfontosságú igényeként a pénzügyi támogatást jelölték meg, míg a fókuszcsoporthoz tartozók résztvevői a finanszírozást emelték ki, mint a nemzetközi és határon átnyúló együttműködésben való biztonságosabb részvétel elengedhetetlen feltételét. A magyarországi eredmények szintén rámutatnak a projektalapú finanszírozástól való függőségre és a stabilabb, hosszú távú támogatás iránti igényre.

5.2. Ismeretek, készségek és szervezeti támogatás

A szervezeteknek támogatásra van szükségük az önkéntesek irányításában, az inkluzív önkéntességben, a koordinációban, a mentorálásban és a programfejlesztésben. Ide tartoznak a toborzáshoz, a felkészítéshez, a feladatok kiosztásához, a felügyelethez és az önkéntesek elismeréséhez szükséges gyakorlati eszközök, különösen akkor, ha a tevékenységeket egy másik országból származó partnerekkel közösen valósítják meg.

5.3. Partnerség és hálózatépítés

A szervezeteknek szorosabb kapcsolatokra van szükségük más, önkénteseket bevonó szervezetekkel és a helyi érdekelt felekkel. Egy jobban strukturált regionális hálózat támogathatná a partnerek összehozását, az ismeretek megosztását, a közös tervezést és az egyes projekteken túlmutató, hosszú távú együttműködést.

5.4. Kommunikáció, láthatóság és az önkéntesség népszerűsítése

Az önkéntesség hatékonyabb népszerűsítése az egyik legfontosabb igény, amelyet a horvát szervezetek azonosítottak. Határokon átnyúló szinten a kétnyelvű kommunikáció és a közös láthatóság fontos az önkéntesek eléréséhez, a közösségek tájékoztatásához és az önkéntesség mint értelmes részvételi forma népszerűsítéséhez.

5.5. Befogadás és akadálymentesség

lehetőségeket alakítsanak ki, különösen a fiatalok, az idősek és a hátrányos helyzetűek számára. Ez magában foglalja az önkéntes szerepkörök adaptálását, a mobilitási, nyelvi és pénzügyi akadályok csökkentését, valamint annak biztosítását, hogy a határon átnyúló tevékenységek különböző önkéntes csoportok számára is hozzáférhetőek legyenek.

5.6. Digitális, nyelvi és interkulturális támogatás

A digitális eszközök elősegíthetik a kommunikációt, az önkéntesek koordinációját, a láthatóságot és az információcserét, de a kapacitások egyenetlenek. A szervezeteknek nyelvi és interkulturális támogatásra is szükségük van, ideértve a kétnyelvű anyagokat, a fordítási megoldásokat, valamint a határokon átnyúló tevékenységekben részt vevő önkéntesek és koordinátorok alapvető felkészítését.

5.7. Jogi és adminisztratív támogatás

A határon átnyúló önkéntességhez gyakorlati jogi és adminisztratív iránymutatásra van szükség. A szervezeteknek egyértelmű információkra van szükségük az önkéntesekkel kötött megállapodásokról, a költségek megtérítéséről, a biztosításról, a biztonságról, a felelősségről, a dokumentációról, az adatvédelemről, valamint a kiskorúak vagy a kiszolgáltatott csoportok részvételéről.

Összegzésként elmondható, hogy az igényfelmérésből kitűnik: a régióban nem hiányzik az önkéntesség iránti motiváció. A legfőbb igény egy egyértelműbb támogatási keretrendszer, amely segít a szervezeteknek a határokon átnyúló önkéntes tevékenységek gyakorlatias, biztonságos és inkluzív módon történő tervezésében, koordinálásában és végrehajtásában.

6. A határon átnyúló együttműködés lehetőségei

Az eredmények azt mutatják, hogy az önkéntesség terén a határon átnyúló együttműködésnek nagy potenciálja van a HR–HU határvidéken. A határ mindkét oldalán működő szervezetek hasonló közösségi kérdésekkel foglalkoznak, hasonló területeken vonják be az önkénteseket, és elismerik a szolidaritás, a társadalmi befogadás és a közösségfejlesztés fontosságát. Ez jó alapot teremt az észéki, pécsi és a tágabb határvidéki szervezetek közötti gyakorlati együttműködéshez.

6.1. Közös tematikus prioritások

A legrealisabb együttműködési lehetőségek a határ mindkét oldalán már meglévő tematikus területekhez kapcsolódnak: kultúra, ifjúsági munka, oktatás, szociális támogatás, közösségfejlesztés, a kiszolgáltatott csoportok befogadása, generációk közötti szolidaritás és helyi rendezvények. Ezek a területek alkalmasak közös önkéntes tevékenységekre, mivel helyi szinten relevánsak, az önkéntesek számára érthetőek és a különböző szervezeti kapacitásokhoz igazíthatók.

6.2. Közös önkéntes tevékenységek

A határokon átnyúló együttműködés gyakorlati és megvalósítható formák révén alakítható ki, például közös önkéntes rendezvények, tanulmányutak, önkéntes cserék, kölcsönös tanulási találkozók, közös kampányok, valamint helyi fesztiválokon vagy közösségi kezdeményezésekben való részvétel révén. A VOLWOB-projekt máris számos közös tevékenységet tervez Eszéken és Pécsen, amelyek kísérleti példaként szolgálhatnak a jövőbeli együttműködéshez.

6.3. Tudáscsere és egymástól való tanulás

A szervezetek profitálhatnak az önkéntesek toborzása, felkészítése, mentorálása, elismerése, befogadása és a velük való kommunikáció terén szerzett tapasztalatok cseréjéből. A tapasztaltabb szervezetek mentorálással, gyakorlati példákkal és megosztott eszközökkel támogatják a kevésbé tapasztaltakat. Ez különösen fontos, mivel a magyar eredmények az informális tudásátadásra utalnak, míg a horvát szervezetek oktatás, tanácsadás és mentorálás iránti igényt fejezték ki.

6.4. Generációk közötti szolidaritás

A generációk közötti szolidaritás a VOLWOB-projekt keretében az együttműködés egyik legjelentősebb lehetősége. A fiatalokat és az időseket bevonó közös tevékenységek erősítik a társadalmi kapcsolatokat, csökkenthetik a magányt, támogatják a kölcsönös tanulást, és népszerűsíthetik az önkéntességet mint olyan teret, ahol a különböző generációk együtt járulnak hozzá a közösségi élethez.

6.5. Vészhelyzet- és válságkezelés

A projekt lehetőséget teremt arra is, hogy feltárjuk, hogyan tudnának a két ország szervezetei és önkéntesei együttműködni vészhelyzetekben vagy válságok esetén. Ehhez egyértelmű eljárásokra, kommunikációs csatornákra, biztonsági szabályokra és jogi egyértelműségekre van szükség, de ez növelheti a régió képességét az árvizekre, társadalmi válságokra vagy más sürgős közösségi szükségletekre való reagálásra.

6.6. A határon átnyúló együttműködés hozzáadott értéke

A határon átnyúló együttműködés hozzáadott értéke abban rejlik, hogy összeköti azokat a szervezeteket, önkénteseket és közösségeket, amelyek hasonló kihívásokkal szembesülnek, de különböző nemzeti kontextusokban működnek. Az együttműködés növelheti az önkéntesség láthatóságát, erősítheti a határon átnyúló bizalmat, új tanulási lehetőségeket teremthet, és támogathatja egy szorosabban összekapcsolt regionális önkéntes ökoszisztéma kialakulását.



7. Főbb akadályok és kockázatok

A határon átnyúló önkéntesség fejlődése a HR–HU térségben ígéretes, de számos akadály befolyásolhatja az együttműködés minőségét, biztonságát és fenntarthatóságát. Ezeket az akadályokat belső szervezeti akadályok, külső rendszerbeli akadályok és a határon átnyúló együttműködésre jellemző akadályok csoportokba sorolhatjuk.

7.1. Belső szervezeti akadályok

A fő belső akadályok a korlátozott személyzeti kapacitáshoz, az önkéntesek toborzásának és megtartásának nehézségeihez, a nem megfelelő pénzügyi és technikai erőforrásokhoz, valamint az egyenetlen önkéntes-irányítási rendszerekhez kapcsolódnak. Horvátországban a szervezetek az önkéntesek toborzásának nehézségeit, a finanszírozás hiányát, a korlátozott láthatóságot és a nehezen elérhető helyszínek hiányát emelték ki fontos kihívásként. Magyarországon a jelentés az informális munkamódszerekre és az alacsony intézményesültségi szintre hívja fel a figyelmet, amelyek korlátozhatják a folytonosságot és a strukturált együttműködést.

7.2. Külső és rendszerszintű akadályok

A külső akadályok közé tartoznak a gyenge vagy instabil finanszírozási struktúrák, a korlátozott intézményi támogatás, az adminisztratív terhek, valamint az önkéntesség közösségi erőforrásként való elégtelen elismerése. A projektalapú finanszírozás bizonytalanságot teremt, és megnehezíti a szervezetek számára a hosszú távú önkéntes programok tervezését vagy a határon átnyúló együttműködésbe való befektetést.

7.3. A határon átnyúló együttműködés akadályai

A legfontosabb határon átnyúló akadályok a nyelvi különbségek, a kialakult partnerhálózatok hiánya, az adminisztratív bonyolultság, az utazás és a logisztika, valamint a szomszédos ország jogi követelményeinek korlátozott ismerete. Ezek az akadályok elriaszthatják azokat a szervezeteket, amelyek érdeklődnek az együttműködés iránt, de még nem rendelkeznek elegendő tapasztalattal vagy támogatással.

7.4. Jogi, biztonsági és védelmi kockázatok

A határokon átnyúló önkéntes tevékenységek további jogi és biztonsági kérdéseket vethetnek fel, ideértve az önkéntes státuszt, a megállapodásokat, a költségek megtérítését, a biztosítást, a felelősséget, az adatvédelmet, valamint a kiskorúakkal vagy kiszolgáltatott csoportokkal való munkát. Ezek a kérdések különösen fontosak az utazással, nyilvános rendezvényekkel, társadalmi támogatással vagy vészhelyzeti beavatkozással járó tevékenységek esetében.

7.5. Kockázatsökkentés

Az azonosított akadályok nem gátolják az együttműködést, de rámutatnak arra, hogy a határokon átnyúló önkéntes tevékenységet gondosan elő kell készíteni. A legfontosabb kockázatsökkentő intézkedések a világos partneri megállapodások, a szerepek és felelősségek egyértelmű meghatározása, a kijelölt kapcsolattartók, a kétnyelvű kommunikáció, a reális tevékenységtervezés, az alapvető biztonsági eljárások, a jogi és adminisztratív iránymutatás, valamint a tevékenység utáni értékelés.

8. Az önkéntességet érintő jogi környezet Horvátországban és Magyarországon

A jogi környezet a biztonságos és jól szervezett határon átnyúló önkéntes tevékenység fontos feltétele. A közös tevékenységeket tervező szervezeteknek tisztában kell lenniük azzal, hogy mely szabályok vonatkoznak a saját országukra, és mely szabályok válhatnak relevánssá, amikor az önkéntesek átlépik a határt, külföldi tevékenységekben vesznek részt, vagy olyan speciális csoportokkal dolgoznak, mint a gyermekek, az idősek vagy a kiszolgáltatott személyek.

8.1. Horvátország

Horvátországban az önkéntességet az önkéntességről szóló törvény szabályozza, amely meghatározza az önkéntesség fogalmát, az önkéntesek és az önkénteseket foglalkoztató szervezetek jogait és kötelezettségeit, az önkéntes szerződések megkötésének feltételeit, az etikai kódexet, az önkéntes tevékenységről szóló igazolásokat és a jelentéstételi kötelezettségeket.

Az önkéntes tevékenységre vonatkozó szerződés szóban is megköthető, de írásbeli szerződés kötelező bizonyos esetekben, ideértve a külföldi önkéntes tevékenységet, a hosszú távú önkéntes tevékenységet, a fokozott kockázattal járó önkéntes tevékenységet, a gyermekekkel, fogyatékossgal élő személyekkel, idősekkel és gyenge egészségi állapotú személyekkel, betegekkel vagy cselekvőképességüktől megfosztott személyekkel végzett önkéntes tevékenységet, valamint ha az önkéntes ezt kéri.

Az önkénteseket foglalkoztató szervezeteknek kötelezettségeik vannak az önkéntesek felé, ideértve az önkéntesek jogainak tiszteletben tartását, az önkéntes tevékenységhez szükséges feltételek biztosítását, írásbeli önkéntes tevékenységi igazolások kiállítását, anyagok és erőforrások biztosítását, a megállapodás szerinti költségek megtérítését, a személyes adatok védelmét, valamint az önkéntes tevékenység során a támogatás, a felügyelet és a minőségi szabványok biztosítását.

A határokon átnyúló együttműködés tekintetében különösen releváns a transznacionális önkéntesség elve. Azoknak a horvát állampolgároknak, akik külföldön végeznek önkéntes tevékenységet horvát önkénteseket foglalkoztató szervezetek által szervezett vagy társszervezett tevékenységek keretében, a horvát önkéntességi jogszabályokban, valamint a vonatkozó nemzetközi vagy programszabályokban előírt jogokkal és kötelezettségekkel kell rendelkezniük.

8.2. Magyarország

Magyarországon az önkéntesség fő jogi keretét a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény képezi.[1] A törvény szabályozza a közérdekű önkéntességet, és meghatározza az elismert fogadó szervezeteken keresztül, mások javára, ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenység alapvető szabályait.

[1] Forrás: A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény

A magyar jogi keret megkülönbözteti a közérdekű önkéntes tevékenységeket az egyéb fizetés nélküli tevékenységektől. A közérdekű önkéntesség az önkéntes és a fogadó szervezet közötti önkéntes kapcsolaton alapul. A törvény szabályozza többek között az önkéntes szerződés tartalmát, a fogadó szervezetek tevékenységét, bizonyos költségek megtérítését, a biztosítást, valamint a kiskorúakra vonatkozó külön szabályokat.

A magyar jogszabályok szerint kötelező az önkéntes és a fogadó szervezet közötti írásbeli megállapodás, amely meghatározza az önkéntes tevékenység hatókörét, feltételeit és a felelősség kereteit. A fogadó szervezet felelőssége kiterjed az önkéntes tevékenység biztonságos megszervezésének biztosítására és a végrehajtás során felmerülő kockázatok kezelésére. Bár a jogviszony nem minősül munkaviszonyként, a gyakorlatban mégis elvárás, hogy a szervezetek biztosítsák a megfelelő munkavédelmi feltételeket, és – különösen rendezvények, utazással kapcsolatos programok vagy terepmunka esetén – megfelelő biztosítási fedezetet nyújtsanak.

A költségtérítés megengedett; ez azonban szigorúan a tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó költségekre (például utazás, étkezés és szállás) korlátozódik, és nem minősül javadalmazásnak vagy bérnek, illetve nem hoz létre munkaviszonyt. A felelősség tekintetében a szervezet viseli a tevékenység szervezéséből eredő kockázatokat, míg a gyakorlatban a felelősségbiztosítás fontos szerepet játszik, különösen nagyobb léptékű vagy magasabb kockázatú rendezvények esetén.

Az adatvédelem tekintetében az önkéntes tevékenységek során feldolgozott személyes dataokra az Általános Adatvédelmi Rendelet (GDPR) és a magyar adatvédelmi szabályozás vonatkozik, amelyek szigorú követelményeket támasztanak az adatkezelés jogalapjával, a célhoz kötöttséggel és az adatkezelés biztonságával kapcsolatban. Különösen érzékeny terület a kiskorúakkal és kiszolgáltatott csoportokkal kapcsolatos munka, ahol a szervezetekre fokozott gondossági kötelezettség vonatkozik, beleértve az előzetes átvilágítási eljárásokat, a felügyeleti rendszereket és a biztonsági protokollokat.

Összességében a magyar jogi keret az önkéntességet támogató, ugyanakkor strukturált és felelősségalapú rendszerben szabályozza, amely a határokon átnyúló tevékenységek összefüggésében különös hangsúlyt fektet a megfelelő biztosítási fedezet biztosítására, a felelősségi viszonyok tisztázására és az adatvédelmi követelmények betartására.

8.3. A határon átnyúló együttműködés legfontosabb szempontjai

A horvát–magyar önkéntes tevékenységeket tervező szervezetek számára a legfontosabb jogi és adminisztratív kérdések a következők:

:

1. szükséges-e írásbeli megállapodás az önkéntes tevékenységhez;
2. mely szervezet felelős az önkéntesért a tevékenység során;
3. hogyan téríthetők meg az utazási, szállás-, étkezési és egyéb költségek;
4. az önkéntesek rendelkeznek-e baleset-, egészség- vagy felelősségbiztosítással;
5. milyen biztonsági intézkedésekre van szükség a tervezett tevékenységhez;
6. milyen szabályok vonatkoznak az önkéntesekre, ha gyermekekkel, idősekkel, fogyatékossgal élő személyekkel vagy más kiszolgáltatott csoportokkal dolgoznak;
7. hogyan történik az önkéntesek és a résztvevők személyes adatainak gyűjtése és védelme;
8. milyen dokumentációt kell elkészíteni a tevékenység előtt, alatt és után.

8.4. Előzetes összehasonlítás

Mind Horvátország, mind Magyarország az önkéntességet olyan tevékenységként ismeri el, amelyet ellenszolgáltatás nélkül, mások vagy a közösség javára végeznek. Mindkét jogi keret foglalkozik a megállapodásokkal, a költségek megtérítésével, valamint az önkéntesek biztonságával és védelmével is. A terminológia, az adminisztratív eljárások és az intézményi követelmények közötti különbségek azonban befolyásolhatják a határokon átnyúló együttműködést.

Ezért a közös önkéntes tevékenységek nem támaszkodhatnak kizárólag informális megállapodásokra. A partnereknek előre meg kell állapodniuk a felelősségi körökről, elő kell készíteniük a szükséges dokumentációt, tisztázniuk kell a biztosítási és költségtérítési szabályokat, meg kell határozniuk a biztonsági eljárásokat, és gondoskodniuk kell arról, hogy az önkéntesek egyértelmű tájékoztatást kapjanak olyan nyelven, amelyet megértenek.

9. Következtetések és ajánlások

A helyzetelemzésből kitűnik, hogy a HR–HU határon átnyúló térség szilárd alapokkal rendelkezik a határon átnyúló önkéntesség fejlesztéséhez. A határ mindkét oldalán működő szervezetek aktívak a közösségeikben, bevonják az önkénteseket, és a helyi társadalmi fejlődés szempontjából releváns területeken tevékenykednek, ideértve a kultúrát, az oktatást, az ifjúsági munkát, a szociális támogatást, a közösségfejlesztést és a kiszolgáltatott csoportok befogadását.

Ugyanakkor az önkéntességi ökoszisztéma támogatása továbbra is egyenetlen. A szervezetek motiváltak, de korlátozott finanszírozással, az önkéntesek toborzásának és megtartásának nehézségeivel, elégtelen láthatósággal, egyenetlen önkéntes-irányítási rendszerekkel, nyelvi akadályokkal és a strukturált határon átnyúló együttműködés terén szerzett korlátozott tapasztalatokkal küzdenek. A fő kihívás tehát nem az érdeklődés hiánya, hanem azoknak a stabil struktúráknak a hiánya, amelyek az együttműködést könnyebbé, biztonságosabbá és fenntarthatóbbá tennék.

A határokon átnyúló együttműködés egyértelmű hozzáadott értéket jelenthet a bizalom erősítésével, az önkéntesség láthatóságának növelésével, a kölcsönös tanulás támogatásával, az önkéntesek számára új lehetőségek teremtésével, valamint a közös fellépésre való regionális felkészültség javításával. A legreálisabb kiindulási pontok a közös önkéntes rendezvények, a tanulmányutak, az önkéntes-csereprogramok, a közös kampányok, a generációk közötti tevékenységek és a közös tanulási folyamatok.



A megállapítások alapján a jövőbeli határon átnyúló önkéntes tevékenységeket a következő ajánlásoknak kell irányítaniuk:

- kezdjenek kicsi, egyértelműen meghatározott és reális közös tevékenységekkel, mielőtt bonyolultabb együttműködési formákat dolgoznának ki;
- az első közös tevékenységeket használják fel kísérleti példaként a koordináció, a kommunikáció, az önkéntesek felkészítése, a dokumentálás és az értékelés tesztelésére;
- minden tevékenység előtt határozzák meg a szerepeket, a felelősségi köröket, a kapcsolattartókat, a kommunikációs csatornákat és az önkéntesek feladatait;
- erősítsék meg az önkéntesek irányításának alapvető gyakorlatait, beleértve a toborzást, a felkészítést, a mentorálást, a felügyeletet és az elismerést;
- biztosítsák a kétnyelvű kommunikációt, és az önkéntesek számára olyan nyelven állítsák össze az információkat, amelyet azok megértenek;
- nyújtsanak gyakorlati jogi és adminisztratív útmutatást az önkéntesekkel kötött megállapodásokról, a költségek megtérítéséről, a biztosításról, a biztonságról, a felelősségről, az adatvédelemről, valamint a kiskorúak és a kiszolgáltatott csoportok részvételéről;
- a határokon átnyúló tevékenységeket tegyék hozzáférhetővé a fiatalok, az idősek és a hátrányos helyzetűek számára;
- együttműködést építsenek ki a közös regionális prioritások köré, különös tekintettel a generációk közötti szolidaritásra, az ifjúsági részvételre, a társadalmi befogadásra, a közösségfejlesztésre és a kiszolgáltatott csoportok támogatására;
- fokozatosan álljanak át az egyedi tevékenységekről egy jobban strukturált, önkénteseket bevonó szervezetekből álló regionális hálózatra;
- csak az alapvető jogi, biztonsági és koordinációs feltételek tisztázása után dolgozzanak ki vészhelyzeti vagy válságkezelési együttműködési eljárásokat;
- gondoskodjanak arról, hogy a jövőbeli iránymutatás gyakorlatias legyen, és tartalmazzon ellenőrzőlistákat, sablonokat, lépésről lépésre szóló útmutatásokat, valamint egyszerű nyomon követési és értékelési eszközöket.

Az elemzés megerősíti, hogy a HR–HU térségben a határokon átnyúló önkéntesség releváns és megvalósítható. A régióban motivált szervezetek működnek, közös közösségi szükségletek vannak, és egyértelmű együttműködési lehetőségek kínálóznak. A következő lépés az, hogy ezt a potenciált egy gyakorlati együttműködési keretrendszerre alakítsuk, amely segít a szervezeteknek abban, hogy biztonságos, inkluzív és fenntartható módon működjenek együtt a határokon átnyúlóan.

This document has been produced with the financial assistance of the European Union through the Interreg VI-A Hungary-Croatia Programme. The content of the document is the sole responsibility of DKolektiv and DDTG Nonprofit Ltd. and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union and/or the Managing Authority of the Programme.

Where rivers connect

Lead partner:



Partner:

